

GAZDASÁGI
VERSENYHIVATAL
VERSENYTANÁCS

☒ 1054 Budapest, Alkotmány u. 5.

☎ 472-8864 ☏ Fax: 472-8860

Vj-68/2004/50.

A Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsa a **PhN Szolgáltató és Kereskedelmi Kft.** (Budapest) ellen fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolása miatt indított eljárásban nyilvános tárgyaláson meghozta az alábbi

határozatot

A Versenytanács megállapítja, az eljárás alá vont a „Bio-C.L.A. 1000”, a „Bio-Karnitin”, a „Bio-Króm”, a „Bio-Rost”, a „Bio-Slim”, a „Bio-Glukozamin 400”, a „Bio-C-Cink”, a „Bio-Quinone Q10”, a „Bio-Marine Plus”, a „Bio-Karotin+E”, a „Bio-Szelénium 50” és a „Bio-Magnézium” elnevezésű termékekről a „Családi Kör” című lap 1/2004. és 2/2004. számában adott piaci tájékoztatásával a fogyasztók megtévesztésére alkalmas magatartást tanúsított, amikor gyógyhatás hamis látszatát keltette.

A Versenytanács megállapítja továbbá, az eljárás alá vont a „Pharma Nord” termékekről a „Családi Kör” című kiadványban adott piaci tájékoztatással olyan üzleti módszert alkalmaz, amely indokolatlanul korlátozza a fogyasztók választási szabadságát.

A Versenytanács a jogsértő magatartás további folytatását a határozat kézhezvételétől megtiltja.

A Versenytanács kötelezi az eljárás alá vontat 21.000.000 Ft (Huszonegymillió forint) bírság megfizetésére, amelyet a határozat kézhezvételétől számított 30 napon belül a Gazdasági Versenyhivatal 10032000-01037557 számú bírságbevételi számla javára köteles megfizetni.

A határozat felülvizsgálatát a kézhezvételtől számított 30 napon belül a Fővárosi Bíróságnak címzett, de a Gazdasági Versenyhivatalnál benyújtható keresettel lehet kérni.

I n d o k o l á s

I.

A versenyfelügyeleti eljárás tárgya

1. A Gazdasági Versenyhivatal azt követően indított versenyfelügyeleti eljárást a PhN Szolgáltató és Kereskedelmi Kft. ellen, hogy tudomására jutott, az eljárás alá vont a „Pharma Nord” készítmények hirdetéseit (ismételten) egy ingyenesen terjesztett kiadványban (a „Családi Kör”-ben) jelentette meg, amely kiadványban a termékek hirdetése és a mellette elhelyezett propaganda cikkek együttesen azt sugallják, hogy a „Pharma Nord” készítmények képesek az emberi egészséget helyreállítani, egyes betegségeket megelőzni, illetve gyógyítani, valószínűsíthetően megsértve ezzel a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Tpv.) és a gazdasági reklámtevékenységről szóló 1997. évi LVIII. törvény (a továbbiakban: Grtv.) rendelkezéseit.

2. Az eljárás alá vonttal szemben lefolytatott Vj-103/2003. és Vj-122/2003. számú versenyfelügyeleti eljárás kiterjedt

- a „Bio-Glukozamin 400” elnevezésű termék kapcsán a „Családi Kör” című lap 1/2003. és 2/2003. számában megjelent reklámokra,

- a „Bio-Quinone Q10”, „Bio-Szelénium 50-cink+vitaminok”, „Bio-Marine Plus”, „Seleno Precise”, „Bio Folsav”, „Bio Magnézium”, „Bio-Króm”, „Bio Rost”, „Bio Karotin-E”, „Bio C.LA 1000”, „Bio-Slim” elnevezésű termékeknek a „Családi Kör” című lap 3/2002., 1/2003. és 2/2003. számában megjelent reklámjaira.

3. A Versenytanács megállapította, hogy a jelen versenyfelügyeleti eljárás kizárólag a Vj-103/2003. és a Vj-122/2003. számú versenyfelügyeleti eljárásokban értékelt magatartásokat követően a „Pharma Nord” termékekkel kapcsolatban a „Családi Kör” című lapban megjelent, a korábbiakhoz képest módosult tájékoztatás kapcsán tanúsított eljárás alá vonti magatartásokra terjed ki, az eljárás tárgya e magatartások versenyjogi értékelése.

II.

Az eljárás alá vont

4. Az eljárás alá vont 1999. július 29-én jött létre a dán Pharma Nord ApS részvénytársaság alapításával, és azóta is a társaság 100%-os tulajdonában áll. Az eljárás alá vont tevékenysége a Pharma Nord cégcsoport termékeinek reklámozása, marketing érdekeinek magyarországi képviselete. Ez magában foglalja a „Pharma Nord” termékek forgalmazóival és a magyarországi lapokkal történő kapcsolattartást, valamint a helyi piaci helyzetről jelentések készítését az anyacég felé. Feladata a marketingtevékenység, az információnyújtás, a Pharma Nord ApS által előállított (Dániában szintén táplálékkiegészítőként/funkcionális termékként forgalmazott) „Pharma Nord” termékek magyarországi regisztrációja és a szükséges hatósági engedélyek intézése. Bevételeit a Pharma Nord ApS magyarországi bevétele után kapja.

5. Az eljárás alá vont 2004 júniusában változtatta meg nevét, amely korábban Pharma Nord Szolgáltató és Kereskedelmi Kft. volt. Nettó árbevétele 2004-ben 216 millió forint volt.

6. Az eljárás alá vont a magyar piacon számos különleges igényeket kielégítő élelmiszerek révén van jelen. A „Pharma Nord” termékek étrend-kiegészítőként vagy funkcionális termékként jelentek meg a piacon. Az érintett termékpiac ugyanakkor nem szűkíthető le az élelmiszerekre, ezen belül az étrend-kiegészítők/funkcionális készítmények körére, figyelemmel a termékekkel kapcsolatban megfogalmazott állításokra. Az érintett termékpiac magában foglalja az emberi egészségre, közérzetre pozitív hatással bíró valamennyi terméket, készítményt, így a gyógyszereket és a gyógyhatású készítményeket is.

Érintett földrajzi piacnak Magyarország területe minősül.

7. Az érintett piac kapcsán a Versenytanács kiemeli, a Fővárosi Bíróság az eljárás alá vonttal szemben lefolytatott Vj-103/2003. számú versenyfelügyeleti eljárást lezáró határozat felülvizsgálata tárgyában hozott, 7.K. 30.319/2004/5. számú (a Fővárosi Ítéletábla 2.Kf. 27.127/2004/12. számú ítéletével helybenhagyott) ítélete értelmében az olyan reklámtevékenység során, amely az összes elképzelhető fogyasztóhoz - nem célzott módon - eljut, az akár az érintett piac pontos meghatározása nélkül is bizonyíthatóan jelentős hatást gyakorol az adott áruval érintett piacon. A bíróság szerint ebben az esetben a Gazdasági Versenyhivatalnak nem feladata, hogy az érintett piacot pontosan meghatározza, és a reklámhatást pontosan számszerűsítse.

III.

A „Családi Kör” című lap

8. Az eljárás alá vont évek óta igen intenzív marketingtevékenységet fejt ki, reklámokat jelentetve meg egyebek között több, egészségvédelemmel foglalkozó sajtótermékben („Recept Nélkül”, „Természetgyógyász” stb.), illetve egyéb lapokban (pl. „Tina”, „Gyöngy”, „Pesti Divat”). Az eljárás alá vont „Pharma Nord” termékekre vonatkozó tájékoztatásai 2001-től kerülnek elhelyezésre a „Családi Kör” című lapban, amely évente néhány alkalommal, igen nagy, több milliós példányszámban jelenik meg.

9. A „Családi Kör” lapnevet 2001. szeptember 9-én vette nyilvántartásba a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma. Ezt követően a névhasználatot magyarországi lapkiadás céljából az Axel Springer Budapest Kiadói Kft. átengedte a hamburgi Partner Medien Service Klempau GmbH részére. Az Axel Springer Budapest Kiadói Kft. a megállapodás keretén belül sem tartalmi, sem szerkesztési területen semmilyen mértékben nem működött közre a „Családi Kör” című lap megjelenítésében. Az Axel Springer Budapest Kiadói Kft. 2004 márciusában a kiadásra vonatkozó minden jogot átadott a Partner Medien Service Klempau GmbH-nak, mivel nem kívánta fenntartani a korábbi együttműködési formát.

A Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumának 2004. március 30-án megváltoztatta a „Családi Kör” című lap lapnyilvántartásban szereplő egyes adatait. A lapnyilvántartásban alapítóként és kiadóként a Partner Medien Service Klempau GmbH, a szerkesztőség vezetőjeként a szintén hamburgi Marianne Damkjaer került feltüntetésre.

10. „A Családi Kör című lap terjesztése 2001 őszén kezdődött.

11. A lap a „Pharma Nord” termékek népszerűsítésére szakosodott. Az egyes termékek reklámjaihoz kapcsolódóan, a termékekre kedvező megítélést tartalmazó fogyasztói véleményeket is közöl „újságcikk” formájában.

A jelen vizsgálat során megkeresésére került több olyan személy, aki a „Családi Kör” című újságban megjelent „cikkekben” tűnik fel. A megkeresettek előadták, hogy önként vállalkoztak a lapban való szereplésre, tapasztalataik ismertetésére. Az eljárás alá vontak kapcsolatban, a megjelent fényképeket is az eljárás alá vont készítette. A vizsgálat által feltártak szerint a „Családi Kör”-ben megjelent írások az eljárás alá vont tudtával és tevéteges részvételével készültek el, az eljárás alá vont munkatársai keresték meg a potenciális riortalányokat, hogy hajlandóak-e nyilatkozni, szerepelni a lapban, s az interjúk egy részénél bizonyítottan jelen volt egy alkalmazottja is.

12. A „Családi Kör”-rel teljes egészében azonos típusú, ingyenes újság nem található hazánkban, olyan, amelynek a kiadója egy adott termékkör forgalmazásával foglalkozó vállalkozástól független, azzal csak szerződéses viszonyban áll, ugyanakkor az újság csak ezen vállalkozás termékeinek reklámjait, az ahhoz szorosan kapcsolódó személyes tapasztalatokról készült interjúkat és egyéb tájékoztatásokat tartalmaz, s tartalmilag reklámkiadványnak minősül.

Az étrend-kiegészítők/funkcionális készítmények piacán a „Pharma Nord” termékek versenytársai közül önálló ingyenes újságot csak a Walmark Kft. készít, „Esszencia” néven, amelynek első száma 2004 májusában jelent meg, s amelyet a Magyar Posta terjeszt. A lap impresszuma szerint azt a Walmark Kft. adja ki, a kiadásért felelős a kft. ügyvezetője. Az első lapszám második oldalán olvasható „Köszöntő” egyértelműen közli, hogy a lap a Walmark Kft. olyan kiadványa, amely tájékoztatást nyújt a Magyarországon gyógyszertárakban és gyógynövény szaküzletekben megvásárolható „Walmark” étrend-kiegészítőkről.

IV.

Eljárások a „Pharma Nord” termékekkel kapcsolatban

13. A Gazdasági Versenyhivatal a Vj-103/2003. és a Vj-122/2003. számú versenyfelügyeleti eljárásokban vizsgálta az eljárás alá vont fogyasztók részére nyújtott tájékoztatását.

14. A Vj-103/2003. számú versenyfelügyeleti eljárásban a Versenytanács megállapította, az eljárás alá vont „Bio-Glukozamin 400” elnevezésű funkcionális készítményének 2003. évi sajtóreklámozása fogyasztómegettévesztésre alkalmas, mert gyógyhatás hamis látszatát kelti. E magatartás folytatását a Versenytanács a határozat kézhezvételétől számított 15 napon belül megtiltotta és 2.000.000 Ft bírság megfizetésére kötelezte az eljárás alá vontat. A Versenytanács a bírság összegének megállapításakor súlyosító körülményként értékelte a fogyasztók széles körébe, s azon belül is a célzott fogyasztókhoz eljutó intenzív reklámozást, amelyet erősített a „Családi Kör” lapban alkalmazott cikkelhelyezési mód, amellyel való eljárás alá vonta egyetértés a vizsgálati megállapítások alapján feltételezhető volt, s az eljárás alá vont cáfolatára elfogadható magyarázatot nem adott.

A versenyfelügyeleti eljárás kiterjedt a „Családi Kör” című lap 2003. évben megjelent két számában (1/2003. és 2/2003.) közzétett tájékoztatásokra.

A határozat rögzítette, az egészségmegőrzési rendeltetésű termékeket egymástól elhatárolni annak a határozatban ismertetett besorolási rendnek megfelelően lehet, amelyet az egymás mellett létező szigorú engedélyezési szabályrendszerek alakítottak ki az előállítás, a forgalmazás és a reklámozás korlátai vonatkozásában. Közös vonásuk, hogy meghatározzák a csoportba való terméktartozás rendjét, s egyúttal vagy külön szabályozzák a terméknépszerűsítés korlátait. A Versenytanács megállapította, a „Fodor József” Országos Közegészségügyi Központ Országos Élelmezés- és Táplálkozástudományi Intézete (a továbbiakban: OÉTI) engedélye feljogosította az eljárás alá vontat, hogy népszerűsítse a gyógyszergyártási gyakorlattal előállított termék funkcionális készítmény jellegét, a glukozamin-szulfát fontosságát a porcokban. A terméknépszerűsítés ugyanakkor nem tartalmazhat többet, minthogy a termék egészségre gyakorolt jótékony hatása tudományosan igazolt, a hagyományos felhasználás mellett nincs káros mellékhatása, nem tartalmaz a fogyasztók számára egészséget veszélyeztető anyagokat és a fogyasztás élettani szempontból nem hátrányos. Önmagában a glukozamin-szulfát szerepének hangsúlyozása sem tiltott, mivel a vitaminoknak, ásványi anyagoknak az életműködés zavartalanságában betöltött szerepének ismerete fontos a fogyasztók számára. Az értelmezésnél irányadó Tpv. 9.§-a szerint a használt kifejezéseknek a mindennapi életben, illetőleg a szakmában elfogadott általános jelentése az irányadó annak megállapításánál, hogy a tájékoztatás a fogyasztók megtévesztésére alkalmas-e. A szavak mindennapi értelme szerint, míg az egyik reklámban az „állítsa helyre, enyhíti, növeli... a proteoglikan termelését, a megakadályozza” kifejezések, addig a másokban a felsőfokú jelzők használata (legbiztonságosabb, leghatékonyabb, legjobb, legmegbízhatóbb) a várható eredményre nézve hamis és túlzó, meghaladják az egészségmegőrzési rendeltetést és egészség helyreállító hatást tulajdonítanak a terméknek.

Az eljárás alá vont a határozat felülvizsgálata érdekében keresetet nyújtott be, amelyet Fővárosi Bíróság 7.K. 30.319/2004/5. számú ítéletében elutasított.

A Fővárosi Bíróság megállapította, a jogi szabályozásból az következik, hogy a perbeli termék kizárólag egészségvédő hatással rendelkezhet, mely egy a szervezetre gyakorolt általános kedvező hatásként értelmezhető, de sohasem gyógyhatásként. Abban az esetben, ha egy termékhez gyógyhatás kapcsolódik, akkor azt már nem az OÉTI, hanem az Országos Gyógyszerészeti Intézet (a továbbiakban: OGYI) engedélyezi gyógyszerként vagy gyógyhatású készítményként. Ez az engedélyező hatóságok közötti hatásköri elhatárolás pedig egyértelműen rámutat arra, a Gazdasági Versenyhivatalnak a perbeli OÉTI által engedélyezett termékek körében azt a kérdést már nem kellett vizsgálnia, hogy konkrétan gyógyhatás kiváltására alkalmasak lehetnek-e az adott termékek. Megítélnie mindössze azt kellett, hogy az eljárás alá vont által alkalmazott reklámállítások a Tpv. 9.§-ára figyelemmel gyógyhatás képzetét keltették-e az átlagos, racionálisan döntő fogyasztóban, avagy nem. A bíróság álláspontja szerint a Gazdasági Versenyhivatal helyesen állapította meg, hogy a felperes által reklámjaiban használt kifejezések mindennapi életben, általános elfogadott értelme szerint azt a képzetet keltették a fogyasztókban, hogy azok gyógyhatás kiváltására alkalmasak. A bíróság leszögezte, hogy minden olyan reklámállítás, amely az adott élelmiszernek egészségi állapotban történő drasztikus változást ígér, olyan tulajdonságokat társít az adott élelmiszerhez, amely hatások csak gyógyszertől várható. A bíróság úgy találta, hogy a határozatban felsorolt állítások - függetlenül a „Családi Kör” című újságban megjelent „propaganda cikkek”-től, melyek kétségtelenül erősítették az adott reklámok megtévesztő hatását - olyan drasztikus, nem megelőző, egészségvédő, hanem egészség helyreállító (helyreállítja, enyhíti stb. kifejezések) hatást sugalltak, amely már gyógyhatás hamis látszatát keltette.

A Fővárosi Bíróság megállapította továbbá, a Versenytanács határozata az eljárás alá vont reklámjai és a „Családi Kör” lapban közölt „cikkek” közti kapcsolatot logikusan és okszerűen bizonyította. A határozat megállapítása szerint

1. az újság csak és kizárólag a Phatina Nord reklámját, bekeretezett fizetett hirdetésait tartalmazza,
2. a „Családi Kör” című lap első megjelenésétől fogva kizárólag az eljárás alá vonti termékek reklámozza, tehát a lap megjelenése és az eljárás alá vont reklámkampánya közötti összefüggés ez alapján egyértelműen kimutatható.

A Fővárosi Bíróság ezen megállapításokat a következőkkel egészítette ki:

3. az eljárás alá vonti reklámokon túlmenően egyetlen versenytárs terméke nem található meg a lapban (lapban csak más sajtóorgánumok reklámjai láthatók),
4. az is egyértelműen megállapítható az újság „impreszumából”, hogy az újság szerkesztésért, kialakításáért M. Damkjaer és nem a Klempau GmbH a felelős,
5. mindemellett ezen lap tartalmából az is megállapítható volt, hogy az nem újságcikkeket, hanem hatóanyagot és a legtöbb esetben közelebbről meg nem nevezett, de eljárás alá vonti terméként a reklámok alapján beazonosítható termékeket propagáló reklámanyagainak tekinthető, tekintve, hogy az újságcikkek szerzői nem kerültek feltüntetésre.

A Fővárosi Bíróság szerint mindebből összességében okszerűen vonható le az a következtetés, hogy a „Családi Kör” című lap eljárás alá vont reklámkampányához igazodóan, döntően az eljárás alá vont reklámjaiból finanszírozott olyan reklámkiadvány, amely esetében az eljárás alá vontnak ráhatása van - legalább gazdasági és finanszírozási vonalon - annak kialakítására, és e megállapítás vonatkozásában minden indokolt kétség kizárható.

Az eljárás alá vont e körben előadott kétségeit a bíróság indokolatlannak tekintette az alábbiak alapján:

1. a Klempau GmbH nyilatkozata e körben teljességgel irreleváns, tekintve, hogy a fentiekben kimutatott módon a kiadónak az újság szerkesztése vonatkozásában semmilyen felelőssége nincs,
2. az eljárás alá vont nem tudott más olyan szakmai lapot példaként felhozni, amelyben kizárólag egy piaci szereplő terméke, a lap fennállása alatt folyamatosan, a cikkek szerzőinek feltüntetése nélkül, a „cikkekben” konkrét - meg nem nevezett - termékeket (és nem hatóanyagot) reklámozva hasonló gyakorlatot alakított volna ki. Megjegyzendő, hogy egy ilyen lap létezése nem lenne elfogadható bizonyíték a lap reklámhirdetőtől való függetlensége mellett, csak a konzekvens és a piacon lévő lapok nagy része esetében fennálló szakmai gyakorlat igazolása esetén.

Az eljárás alá vont fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Ítéltábla 2.Kf. 27.127/2004/12. számú ítéletében az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta, megállapítva, az elsőfokú bíróság a rendelkezésre álló peradatoknak és bizonyítékoknak a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 206.§-ában foglaltak szerinti mérlegelésével, azoknak a maguk összességében való értékelésével és meggyőződése szerinti elbírálásával okszerű következtetésre jutott, jogi okfejtéseivel a másodfokú bíróság mindenben egyetért.

A Fővárosi Ítéltábla kiemelte, a perbeli termék különleges táplálkozási igényt kielégítő élelmiszer, amit minden ember fogyaszthat, így az egészséges és a beteg is. Az egészséges ember normális esetben betegség (mivel az nincs) vagy romló egészségi állapot (mert az sincs) kezelésére készítményeket nem szed, az egészségét megőrző termékeket azonban fogyaszthat. Az egészséges embernek nincsenek fájdalmai, gyulladása, megbetegedése. Az

eljárás alá vont a reklámokban nem az egészséges belső testrészek állapotának megőrzésére, hanem elhasználódott, fájó ízületek, csontízületi kopások helyreállítására, megbetegedés során kialakuló fájdalom és gyulladás enyhítésére, azaz az egészség helyreállítása érdekében (is) ajánlotta termékét. Az egészség helyreállítását célzó tevékenység gyógyítás, amelynek érdekében fogyasztani ajánlott terméknek gyógyító hatású terméknek kell lennie. Az egészségre gyakorolt jótékony hatása annak a terméknek van, amely képes az életműködés zavartalanságára, az egészségre kedvező hatást gyakorolni, míg gyógyhatása annak a terméknek van, amely a betegséget megszünteti, az egészséget helyreállítja, azaz egészségessé tesz. A másodfokú bíróság egyetértett a Gazdasági Versenyhivatallal és az elsőfokú bírósággal abban, hogy az eljárás alá vont termékét reklámjaiban akként ajánlotta, mintha annak gyógyító hatása lenne.

15. A Vj-122/2003. számú ügyben hozott határozatában a Versenytanács megállapította, az eljárás alá vont „Bio-Quinone Q10”, „Bio-Szelénium 50-cink+vitaminok”, „Bio-Marine Plus”, „Seleno Precise”, „Bio Folsav”, „Bio Magnézium”, „Bio-Króm”, „Bio Rost”, „Bio Karotin-E”, „Bio C.LA 1000”, „Bio-Slim” termékének 2002-2003. október végéig folytatott reklámozása fogyasztómeztévesztésre alkalmas, mert gyógyhatás hamis látszatát kelti. A Versenytanács a magatartás folytatását a határozat kézhezvételétől számított 15 napon belül megtiltotta és 18.000.000 Ft bírságot szabott ki.

A versenyfelügyeleti eljárásban versenyjogi értékelés tárgya volt a „Családi Kör” című lap 3/2002., 1/2003. és 2/2003. száma.

A Versenytanács határozatában aláhúzta, nem vitathatóan a termékek népszerűsített összetevőinek a testi-lelki egészségben betöltött szerepének hangsúlyozása nem tiltott, hiszen az egészségügyi felvilágosító munka keretében vonható a vitaminok, ásványi anyagok stb. fontosságának tudatosítása. Azonban az összetevőknek önmagában nem kifogásolható népszerűsítése minden esetben összefüggésbe hozható a „Pharma Nord” termékekkel egy reklámon belül is, de az újságcikkek erősítő hatásával még azon kívül is, amely körülmények külön-külön és együttesen is azt a hamis látszatot keltik, hogy a készítmények képesek kielégíteni, mintegy megtestesítik azt a fogyasztói elvárást, amely az összetevő(k) hangoztatott fontosságából, a hivatkozott tudományos vizsgálatokból okszerűen következik.

A bírság kiszabásánál a Versenytanács nyomatékosan vette figyelembe, hogy az érzékeny fogyasztókat megcélzó kifogásolt intenzív reklámozási gyakorlat az üzletpolitika részévé vált az érintett termékek nagy száma miatt, amit tovább erősít a „Családi Kör” lapban alkalmazott cikk- és reklámelhelyezési mód.

A határozat bírósági felülvizsgálata még nem zárult le. A Fővárosi Ítéletábla 2.Kf. 27.123/2004/10. számú végzésével a Fővárosi Bíróság 7.K. 30.739/2004/4. számú ítéletét (amely a keresetet elutasította) hatályon kívül helyezte, az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította.

16. 1994-ben a finn Piaci Bíróság (Market Court) megtiltotta a „Pharma Nord” termékek finnországi terjesztőjének a termékek finn gyógyszer törvénybe ütköző, fogyasztókat meztévesztő marketingjét. Abban az évben a „Pharma Nord” termékeket népszerűsítő ingyenes kiadványok jelentek meg a piacon. Ezek a kiadványok gyakorlatilag teljes mértékben a „Pharma Nord” termékek marketingjére épültek, oly módon, hogy egyrészt konkrét reklámok jelentek meg a kiadványban, másrészt fogyasztói tapasztalatokként feltüntetett beszámolók formájában a termékek gyógyhatását sugallták. A Piaci Bíróság a

kiadvány egészét marketing anyagnak minősítette, annak ellenére, hogy annak megjelenése szerkesztett magazinra emlékeztet. A bíróság szerint fogyasztói tapasztalatok és szakértőkkel folytatott interjúk formájában tisztességtelen marketing tevékenységet végezni. A Piaci Bíróság álláspontja szerint, bár a Pharma Nord termékeket Finnországban terjesztő vállalkozás nem foglalkozik marketing tevékenységgel, ezen vállalkozás felelőssége megáll, ugyanis a kiadványok a kérdéses termékek értékesítésének növelését célozták, ezért azokat a termékek promóciójához kapcsolódó marketing részének kell tekinteni.

17. Hasonló eset volt a svéd Piaci Bíróság (Market Court) előtt 1993-ban. A bíróság megtiltotta a Pharma Nord svéd leányvállalatának és a lap („Family Magazine”) svéd kiadójának, hogy a marketing célokat szolgáló kiadványt olyan formában terjesszék, amely összetéveszthető egy nem-kereskedelmi céllal terjesztett kiadvánnyal. 1994-ben új néven hasonló lapot kaptak kézhez a svéd fogyasztók. Ebben az esetben azonban a lapot egy dán kiadó jelentette meg, valamint a „Pharma Nord” termékek reklámja mellett más termékek reklámja is szerepelt a kiadványban. Noha a „Pharma Nord” tagadta, hogy bármi kapcsolata volna a lappal, a bíróság a lap megjelenése és tartalma alapján egyértelműen bizonyítottnak látta, hogy ugyanarról a magatartásról van szó, mint az 1993-as ügyben, így ismételten tiltást és bírságot alkalmazott.

V.

Az eljárás alá vont vizsgált magatartása

18. A „Családi Kör” című lap 1/2004. és 2/2004. számú száma több „Pharma Nord” terméket és azok egyes alapanyagait, összetevőit, hatásait ismertető anyagokat tartalmaz, amelyek egy része formailag reklám, más része pedig formailag nem reklám, hanem újságcikk.

19. Az újságokban az egyes termékkel kapcsolatban egyebek között az alábbiak kerülnek közlésre, azzal, hogy a Versenytanács az egyes termékek kapcsán ismerteti az egyes termékek OÉTI által jóváhagyott címkeszöveget is:

20. „*Bio-C.L.A. 1000*” elnevezésű termék

Címkeszöveg

„A konjugált linolsavak (CLA) a természetben előforduló zsírsavak. A CLA hozzájárulhat a szervezet zsírraktár-sovány izomszövet optimális arányának kialakításához.”

„Családi Kör” 1/2004. szám 4-9., 14-17. oldal

„kísérletek bizonyítják, hogy akik CLA tartalmú táplálék-kiegészítőt szednek, már hetek alatt feszebb, formásabb alakra tehetnek szert”

„ez a természetben előforduló anyag kiegészítő pótlása három lépésben képes a zsír eltüntetésére”

„jóllehet, kísérletek bizonyították, hogy a CLA segít a fogyókúrázóknak a zsír lebontásában, mégsem tekinthetjük fogyasztószernek, hanem csak szükséges segítségnek, amely igen hasznos a fogyni vágyók számára”

„a testmozgás erősíti a hatást”

„ez a biológiailag aktív anyag valóban hatásos, de a szer szedése mellett rendszeres testmozgásra is szükség van a kívánt hatás eléréséhez”

„több, CLA-val végzett tudományos kísérlet bizonyította, hogy a rendszeres CLA-t fogyasztók jelentős mértékben veszítettek zsírszövetükből.

Egy véletlenszerű, placebo-kontrollált kísérlet került bemutatásra Kansasban, az American Oil Chemistry Society (AOCS) szervezésében. Dr. Ola Gudmundsen, skandináv klinikai kutató és munkatársai 180 kísérleti személynek adtak 3,4 gramm CLA-t, vagy ugyanolyan kapszulában ezt helyettesítő olíva olajat. 12 hónap elteltével 10% zsírcsökkenést tapasztaltak a CLA-csoportnál, a placebo-csoporthoz viszonyítva. Ráadásul a lényeges zsírvesztés mellett mintegy kétszázaléknyi izomgyarapodást is tapasztaltak a CLA-t szedők csoportjában.

Egy másik tanulmány, melyet az International Journal of Obesity közölt, 24, 39-64 éves kor közötti férfiaknál tesztelte a CLA-t, hogy az milyen hatással van a derékbőségükre. Közülük 14 kapott CLA tartalmú táplálék-kiegészítőt, míg 10 hasonló, de hatóanyag nélküli (olíva olajat tartalmazó) kapszulát. Mindannyian kifejezetten 'almaalakúak' voltak, jellegzetes derék körüli zsírréteggel. Azoknak, akik négy héten át napi 4,2 gramm CLA-t szedtek, átlagosan 1,4 cm-rel lett kevesebb a derékátmérője. A hatóanyag nélküli kapszulát szedők ennek az eredménynek csak mintegy a felét érték el"

„megakadályozza a 'jo-jo effektust'"

„a CLA ... optimalizálja a zsírvesztést, az izomszövetek megtartása mellett, így a anyagcseréje jobban működik. A leadott súly végleg eltűnik és nem képes olyan egyszerűen visszatérni"

„egy magazinban olvastam a CLA-ról és vettem egy ilyen hatóanyag-tartalmú készítményt, elhatároztam, hogy kipróbálom. Nem csak kilókkal többet adtam le hetente, de a szer feszebbé is tette a testemet"

„tudományos kutatások bizonyították, hogy a huzamos ideig CLA-tartalmú táplálék-kiegészítőt szedők szervezetükből átlagosan 10% zsírt veszítenek - sportolás nélkül. rendszeres testmozgással az arány tovább növelhető"

„egy forradalmian új módszernek köszönhetően kímélő diéta nélkül is lehetséges megőrizni a természetes testsúlyt, testünk feszségét és még a 'jo-jo effektus' - a testtömeg állandó föl-le mozgása - is elkerülhető"

„a CLA használatával sokkal több zsírt veszítünk, mint izmot. Sőt, a rendszeres testedzés révén jelentősen növelhetjük is izomszövetünket"

„ami a CLA-t igazán fontossá teszi a diétázók számára, az az, hogy mérhető eredményeket produkál. Még akkor is, ha nincs drasztikus súlycsökkenés, alakunk nagymértékben megváltozik. Ez azzal magyarázható, hogy az izomszövet súlya nagyobb, mint a zsírszöveté, tehát ha a zsírszövetet csökkentjük és az izomszövetet növeljük, akkor lehet, hogy a mérleg meg sem moccan, de minden bizonnyal izomzatunk feszebbé, szálkásabbá és jobb tonusúvá válik"

„tudományos kísérletek bebizonyították, hogy a CLA:

- csökkenti a test zsírtömegét,
- növeli a test sovány izomtömegét,
- elősegíti a zsír lebomlását,
- megakadályozza a zsírsejtek zsírfelvételét,
- megakadályozza a zsírsejtek növekedését,
- megnöveli az energialeadást (felgyorsítja az anyagcserét)."

„a CLA összességében húzza a bőrt"

„tisztán látható és érezhető volt a változás, ahogy a karomon és a hasam körül újra rugalmasabb és feszebb lett a bőr"

„Családi Kör” 2/2004. szám 4-7. oldal

„nem változtattam az étrendemen annak érdekében, hogy lefogyjak. Fantasztikus, hogy két természetes anyag ilyen sokat tud segíteni az alakváltozásban”

„a legérdekesebb az, hogy különösebb erőfeszítést nem tett, hogy ilyen megdöbbentő eredményt érjen el, hacsak nem napi pár tableta bevétele nagy erőfeszítésnek számít. Egy CLA nevű természetes anyag segítségével, amit a diétázók arra használnak, hogy a zsírt sovány izomszöveté alakítsák, valamint króm nyomelemmel - ami arról híres, hogy féken tartja az édesség utáni sóvárgást - Balogh Gábornénak sikerült visszanyernie régi alakját”

„ennek a két anyagnak a hatása váratlanul gyors volt”

„a CLA főleg az alakformálásban játszott szerepet. Sokkal feszebbnek és karcsúbbnak érzi magát”

„a CLA és a króm egyidejű pótlása, ahogy ezt Balogh Gáborné is tette, nagyszerű mód a testsúlyunk kontrollálására”

„norvég kutatók által vezetett kísérlet azt is kimutatta, hogy azoknál a kísérletben résztvevő személyeknél, akik 12 hónapig szedtek CLA-t, testük zsírtömege nem kevesebb, mint tíz százalékkal csökkent - testmozgás nélkül - és szálkás izomtömegük közel két százalékkal növekedett”

„egy forradalmian új módszernek köszönhetően kínzó diéta nélkül is lehetséges megőrizni a természetes testsúlyt, testünk feszeségét és még a ‘jo-jo effektus’ - a testtömeg állandó föl-le mozgása - is elkerülhető”

21. „**Bio-Karnitin**” elnevezésű termék

Címkeszöveg

„A karnitin fontos szerepet játszik a szervezet energiaképző folyamataiban.”

„Családi Kör” 1/2004. szám 9. oldal

„szabaduljon meg felesleges kilóitól Bio-Karnitin segítségével!

Növelje állóképességét l-karnitin segítségével!

Az l-karnitin képes fokozni a zsírok elégetését, melyeket a szervezet természetes üzemanyagként használ fel az energia előállításakor. Erre a segítségre kimondottan szükségünk van egy aktív, mozgással kombinált fogyókúra során.

Ha szabadulni szeretne felesleges kilóitól, hívja segítségül a Bio-Karnitint”

22. „**Bio-Króm**” elnevezésű termék

Címkeszöveg

„A króm aktív szerepet játszik a szervezet szénhidrát anyagcseréjében.”

„Családi Kör” 1/2004. szám 10-11. oldal

„úgy tudtam változtatni táplálkozási szokásaimon, hogy nem éreztem áldozatnak, és emellett a kilóim is villámsebesen fogytak”

„egy hónap króm kiegészítő szedése után sikerült 5 kilót lefogynom, a még jobb eredmény érdekében elkezdtem fitnesz edzésekre járni”

„többé már nem kínzott az állandó éhség”

„úgy veszem észre, ezekkel a króm tablettákkal nem gond a fogyókúrázás többé. Nem is gondolok rá, hagyom, hogy egyszerűen megtörténjen”

„Családi Kör” 2/2004. szám 2-4. oldal

„12 kilót fogyott és teljesen újjászületett”

„az alkalmi szobabiciklizésen kívül Terézia csak egy valamit tett: szerves krómot és négy különböző étkezési rostot tartalmazó tablettát szedett”

„megkönnyítették a folyamatot, hogy visszanyerje megszokott testsúlyát anélkül, hogy különösebben diétáznia kellett volna”

„bár soha nem voltam édességfüggő, a króm megszüntette a nassolási vágyamat, így elég volt a megszokott étrendemet folytatni. Amit még észrevettem, hogy sokkal jobb az emésztésem”

„az időhiány megnehezítette Terézia dolgát, hogy rendszeresen mozogjon és a súlyfelesleg, amit a két terhessége után felszedett, nem feltétlenül túlevésből fakadt”

„étkezési szokásai teljesen megváltoztak”

„nem változtattam az étrendemen annak érdekében, hogy lefogyjak. Fantasztikus, hogy két természetes anyag ilyen sokat tud segíteni az alakváltozásban”

„a legérdekesebb az, hogy különösebb erőfeszítést nem tett, hogy ilyen megdöbbentő eredményt érjen el, hacsak nem, napi pár tablettá bevétele nagy erőfeszítésnek számít. Egy CLA nevű természetes anyag segítségével, amit a diétázók arra használnak, hogy a zsírt sovány izomszöveté alakítsák, valamint króm nyomelemmel - ami arról híres, hogy féken tartja az édesség utáni sóvárgást - Balogh Gábornénak sikerült visszanyernie régi alakját”

„ennek a két anyagnak a hatása váratlanul gyors volt”

„most sütés közben soha nem érzem a kényszert, hogy beleeszegessem a sütikbe... Valószínűnek tartja, hogy ez az egyik fő oka a fogyásnak”

„a CLA és a króm egyidejű pótlása, ahogy ezt Balogh Gáborné is tette, nagyszerű mód a testsúlyunk kontrollálására... A króm egy olyan nyomelem, ami a szervezet vércukorszintjét szabályozza. A krómhiány okozhat vércukorszint ingadozást, ez fejfájással, fáradtságérzettel, ingerlékenységgel, valamint kielégíthetetlen édesség kívánással járhat”

23. „Bio-Rost” elnevezésű termék

Címkeszöveg

„A készítmény jelentős rosttartalmával hozzájárul a napi ajánlott élelmi rost-bevitel (20-25g) fedezéséhez.”

„Családi Kör” 1/2004. szám 11. oldal

„ha Bio-Rost-ot szed fogyókúrája során, érzékelti fogja, hogy sokkal könnyebb lesz kevesebbet ennie. Ezen túl, a napi rostpótlás javítja emésztését és segít olyan problémák megoldásában is, mint a székrekedés, amely a fogyókúrák gyakori kísérője”

„Családi Kör” 2/2004. szám 2-3. oldal

„12 kilót fogyott és teljesen újjászületett”

„az alkalmi szobabiciklizésen kívül Terézia csak egy valamit tett: szerves krómot és négy különböző étkezési rostot tartalmazó tablettát szedett”

„megkönnyítették a folyamatot, hogy visszanyerje megszokott testsúlyát anélkül, hogy különösebben diétáznia kellett volna”

24. „*Bio-Slim*” elnevezésű termék

Címkeszöveg

„A termék hatóanyagai hozzájárulhatnak a testtömeg csökkentő étrend eredményessé tételében.”

„Családi Kör” 1/2004. szám 16-17. oldal

„46 kilót fogytam, és ráadásul a legkisebb küszködés nélkül értem el ezt az elképesztő eredményt”

„a fogyasztszer hatásának fokozása érdekében otthon hozzáfogtam a callanetics tornához is”

„a legkisebb erőfeszítés nélkül sikerült lefogytania”

„fogyás a legegyszerűbb módon”

„sikerült mohó édesség utáni vágyát könnyedén leküzdenie”

25. „*Bio-Glukozamin 400*” elnevezésű termék

Címkeszöveg

„Funkcionális készítmény, gyógyszergyártási gyakorlat szerint előállított és ellenőrzött termék, Food Supplement. A glukozamin szulfát kulcsfontosságú a porcszövet felépítésében és az ízületi porcok egészségének fenntartásában.”

„Családi Kör” 1/2004. szám 18-21.,23., 36. oldal

„nyakfájdalmam egy hét után elmúlt”

„sok év után először tudom újra kinyújtani a hátamat és használni a testemet”

„immár nehézség nélkül tudja kinyújtóztatni a hátát. Évekig képtelen volt egyebek között erre a mozdulatra is, mert bénító fájdalmat érzett a nyakában és a hátában. Egy hónapnyi glukozamin, egy új porc-újjaépítő anyag szedése után azonban megtörtént a csoda”

„egy hét elteltével a fájdalom a nyakamból nyomtalanul eltűnt. Egy hónappal később ki tudtam egyenesíteni a hátamat is”

„az ízületek helyreállítása természetes módon”

„nemcsak az ízületi porcok kopását tudja megakadályozni, hanem pótolni is képes a már károsodott szövetek egy részét”

„mérvadó folyóiratokban publikált tudományos kutatások bebizonyították, hogy az artrózis (ízületi kopás) szenvedő betegek porckopása megállítható. Továbbá az is bebizonyosodott, hogy a glukozamin képes a rongálódott szöveteket helyreállítani”

„izületeim csontig elkoptak, de újra talpra álltam”

„megint tudok ugrani, lépcsőzni vagy akár futni is - mintha kicserélték volna a térdemet”

„izületeinek porcai teljesen erodálódtak, de rátalált egy természetes anyagra, amivel sikerült elmulasztania a térdéből eredő recsenő hangokat, és visszanyernie korábbi életminőségét”

„az orvosom azt mondta, nem fogok tudni járni”

„kicsivel több, mint féleve szedek glukozamin tartalmú készítményt és teljesen meg vagyok győződve arról, hogy a tablettáknak köszönhetem mindazt, amit most meg tudok csinálni”

„elviselhetetlenül fájtak a térdeim, és nem tudtam normálisan élni. Most viszont semmilyen fájdalmat sem érzek”

„úgy érzem, mintha vadonatújnak lennének a térdeim”

„kutatások bebizonyították, hogy ez a szervezetünkben is jelenlévő anyag a már károsodott porcszövet egy részét is képes helyreállítani”

„az artrózisban szenvedő betegeket, akiknél az ízületekben található porcok fokozatosan tönkremennek, fájdalmat és rossz működést okozva olyan területeken, mint például a csípő-, térd- vagy ujjízületek, rendszerint fájdalomcsillapítókkal vagy műtétekkel igyekeznek gyógyítani. Most azonban a tudomány felfedezett egy olyan természetes kivonatot: a glukozamint, amely nem csak megállítja a porcok állapotának további romlását, hanem bizonyos mértékben képes újjáépíteni a már rongálódott porcrészeket”

„a glukozamin-szulfátnak fájdalomcsillapító hatást is tulajdonítanak és javítja az ízületek általános működését”

„kísérletileg igazolták, hogy a glukozamin-szulfát az artrózis rosszabbodását is képes megállítani”

„ha az ízületek a porckopás miatt fájnak (artrozis), a glukozamin étrend-kiegészítők megoldást jelenthetnek... A glukozamin kiegészítők lassítják a porc további kopását, és elősegítik a már sérült porc regenerálódását”

„Családi Kör” 2/2004. szám 4-7., 14. oldal

„természetes segítséget talált a krónikus ízületi gyulladásra”

„megint tökéletesen működik a térdem”

„állandó fájdalmaim voltak, és mostanra teljesen megszűntek. A térdem és a csípőm úgy működik, ahogy működni kell. Szerencsére már annyi sok felírt gyógyszer nélkül is boldogulok”

„mindenkinek ajánlom a glukozamint, akinek ízületi panaszai vannak”

„megszűntek a fájdalmaim és 100%-ig meg vagyok győződve, hogy mindez a glukozaminnak köszönhető”

„tudományos kísérletek kimutatták, hogy a glukozamin-szulfátnak fájdalomcsillapító hatása is van”

„a tableta már két-három hét után használt”

26. „*Bio-C-Cink*” elnevezésű termék

Címkeszöveg

„A cink a fehérje, -szénhidrát, -zsír-anyagcsere, a C-vitamin a szervezeten lejátszódó oxidációsredukciós folyamatok fontos résztvevője.”

„Családi Kör” 1/2004. szám 21., 36. oldal

„gyors és megbízható módszer télre, hogy ne legyünk ‘takonypócok’”

„hamarosan kezdődik a szipogós orrok és zsebkendők időszaka. Most kell igazán odafigyelni, hogy megőrizzük jó egészségi állapotunkat”

„a cink (cink-glukonát formájában) igazoltan védő hatással van a közönséges megfázások esetében. Megfázás esetén cinkkel jelentősen csökkenthetjük a betegség időtartamát”

27. „*Bio-Quinone Q10*” elnevezésű termék

Címkeszöveg

„Aktív koenzim Q10-A sejtekben-természetes katalizátor a tápanyagokból történő energiafelszabadítás során”

„Családi Kör” 1/2004. szám 24-29., 36. oldal

„az ínyvérzés abbamaradt és tele vagyok energiával!”

„az ínyem már nem vérzik, szívritmusom újra normális, és szédületes, mennyi energiám van!”

„érzem, hogy mennyit javult az egészségem”

„a készítmény növeli a stresszel szembeni ellenállóképességemet és energiát biztosít”

„a Q10 koenzim megelőzheti a fogínygyulladás kialakulását, illetve javít állapotán”

„az immunrendszer mozgatórugója”

„kardiológusa a Q10 koenzim, természetes tápanyag szedését is javasolta, amely Ferenc szívére bámulatosan jó hatással volt”

„mostanában, ha ... aludni megy, nem kell aggódnia amiatt, hogy az éjszaka kellős közepén arra ébred, hogy izzadtságban úszik, szorong, és a szíve majd kiugrik a helyéről. Sohasem volt még ennyire rendben a szívritmusa”

„már két éve szedtem szívritmus-szabályozó gyógyszereket, és segítettek is valamennyire, de igazából a Q10 koenzim változtatott gyökeresen a helyzeten”

„végre egészségesnek érzi magát”

„a Q10 koenzimnek döntő fontosságú szerepe van a szív működésében”

„a Q10 koenzim a következő kedvező változásokat idézi elő:

- energiát ad a szívnek
- csökkenti a vérnyomást
- stabilizálja a szívritmust
- növeli az energiaszintet
- hozzájárul az életminőség javulásához”

„habár a tudomány még nem tudta bizonyítani a szabályszerű kapcsolatot a Q10 koenzimszint folyamatos csökkenése és az öregedés során bekövetkező fizikai és mentális hanyatlás között, mégis úgy tűnik, hogy van összefüggés”

„a szív egészségének megőrzése”

„néhány évvel ezelőtt komoly mellkasi fájdalmaim voltak, teljesen erőtlen voltam; ma viszont futok, biciklizek és őszintén mondom, jobb a kondícióm, mint korábban bármikor. András szerint a gyökeres változásban egy energetizáló anyagnak, a Q10 koenzimnek döntő szerepe volt”

„végül elkerülte a műtétet”

„vizsgálatokkal kimutatták, hogy a sejtekben zajló energiatermelésért felelős vitaminszerű anyag, a Q10 koenzim stabilizáló hatást fejt ki a szívritmusra”

„a Q10 koenzim megállítja a fogíny vérzését, és segít helyreállítani az íny egészséges, rózsaszín küllemét. Egyes esetekben a Q10 koenzimnek köszönhetően még a meglazult fogak is újra szilárdan megkapaszkodtak a helyükön”

„a mellkasi fájdalmat (angina pectoris) a szív elégtelen oxigénellátása okozza. Tudományos kísérletek és klinikai tapasztalatok egyaránt igazolták, hogy a Q10 koenzim pótlása segíti a szívizom hatékonyabb működését”

„Családi Kör” 2/2004. szám 12-13. oldal

L.B.A. gyógyszerértári szakasszisztens „számos esettel találkozott, ami meggyőzte arról, hogy az étrend-kiegészítők mennyire hatásosak, feltéve, ha megfelelő minőségűek”

„tavaly ősszel a nagybátyjánál ínsorvadást diagnosztizáltak, és a kilátások meglehetősen elkeserítőek voltak... Karácsony körül, egy hónappal azután, hogy elkezdte szedni a Q10 kiegészítőt, lényeges javulás következett be, már két foga is szilárdan állt ismét az ínyében”

„a tudósoknak sikerült azonosítani egy anyagot, amit ubiquinonnak neveznek, és nélkülözhetetlen ahhoz, hogy fenntartsuk a szervezet energiatermelését. Kiegészítő szedése étrend-kiegészítő formájában segíthet, hogy megőrizze fiatalos életerejét”

28. „*Bio-Marine Plus*” elnevezésű termék

Címkeszöveg

„Egy kapszula elfogyasztásával az ILSI (1989) által javasolt nap EPA- és DHA bevitel 81 %-a fedezhető.”

„Családi Kör” 1/2004. szám 30-31., 36. oldal

„magas vérnyomásom és koleszterinszintem zuhanásszerűen csökkent”

„két hónappal később koleszterinszintem csaknem a felére csökkent, és a vérnyomásom szintén drasztikus változáson ment keresztül”

„az omega-3 zsírsavak segítenek megelőzni a vérrögképződést, jelentős a szerepük a vérnyomás csökkentésében és megelőzhetik az erekben a gyulladós folyamatok kialakulását, amely feltehetően az érlemezésedést okozza”

„a Bio-Marine Plus kapszulában az Omega-3 zsírsavak, illetve a folsav és a B12-vitamin védő hatása egyesül. Legújabb kutatások igazolták, hogy ezen anyagok különösen fontos szerepet játszanak a szív- és érrendszer egészségének megőrzésében”

„a halolajban megtalálható omega-3 zsírsavak jót tesznek a szövetek gyulladós reakciói esetén”

„a halolajban megtalálható omega-3 zsírsavak számos kedvező hatásainak egyike, hogy segít stabilizálni a szívritmust. Számos tanulmány dokumentálta már az omega-3 a szív egészségére gyakorolt kedvező hatását”

29. „*Bio-Karotin+E*” elnevezésű termék

Címkeszöveg

„Béta-karotin (az A vitamin előanyaga). Fontos antioxidiáns”

„Családi Kör” 1/2004. szám 32-35. oldal

„szép barna a bőröm, és nem törik le a körmöm”

„sokkal könnyebben leburnulok, a barnaság lényegesen tovább tart, és sosem hámlik le a bőröm”

„észrevehetően simább is a bőröm”

„joggal nevezhetjük a béta-karotint az ideális szépségápoló készítménynek”

„mióta ... a béta-karotint pótolom a szervezetemben, teljesen el tudom kerülni, hogy leégjek, vagy kivörösödjön a bőröm, ráadásul gyönyörű lesz a barnaság”

„a megelőzésésképpen szedett béta-karotinnal elkerülheti a leégést”

„provitamin, amely segít megővni bőrét”

„aranybarna bőrszín - biztonságosan, a legrövidebb idő alatt”

„rendes körülmények között az UV-B sugárzás leégést és idő előtti bőrelöregedést okoz; a béta-karotin azonban ellensúlyozni tudja ezeket a hatásokat”

„sosem égtek le”

„napallergiám már a múlté”

„régbben viszkető foltok alakultak ki a bőrömön, ha a napra mentem, de a béta-karotin megoldotta ezt a problémát”

„belső védelem a nap ellen”

„Családi Kör” 2/2004. szám 9. és 11. oldal

„Marianna napellergiája elmúlt”

„a piros foltok helyett most szépen leburnulok”

„eltűntek a viszkető foltok mindkét vállamról”

„gyors eredmények”

„még a körmeire is hatással volt, sokkal erősebbek, egészségesebbek lettek”

„szolárium vagy napozás után a bőröm nem hámlik, mint azelőtt és tapintása is sokkal selymesebb”

„nem kell többé az orvos által felírt krém”

30. „*Bio-Szelénium 50*” elnevezésű termék

Címkeszöveg

„A termék antioxidáns anyagai (Szelén, B-Karotin, E és C-vitamin fontos szerepet játszanak a szervezetet károsító oxidatív folyamatok kivédésében”

„Családi Kör” 1/2004. szám 36-39. oldal

„ha Ön reumás eredetű artritisztől (merev és gyulladt ízületek) szenved, szelénhiánya is lehet. E létfontosságú nyomelem táplálja azt a védő enzimet (glutathion-peroxidáz), mely megakadályozza a sejtek és a sejthártya sérülését. A szelén étrend-kiegészítők javítják ezen enzim működését, és fellépnek a gyulladás ellen. A dohányosoknál szintén gyakori a szelénhiány”

„végül is nincs szükség műtétre: Ízületeim működnek - újra képes vagyok festeni!”

„a szelén segített krónikus ízületi gyulladásom állapotán”

„a szelén mindent megváltoztatott”

„többé nem fáj sem a vállam, sem a karom, sem az ujjaim”

„korábban borzasztó fájdalmat kellett kiállnia”

„bottal kellett járnom: A fájdalom mostanra ellillant!”

„másfél éven keresztül szenvedett a bokájában, gerincében és az ujjában jelentkező elviselhetetlen fájdalomtól. Bokáiban addig erősödött a fájdalom, hogy végül járóbottal tudott csak vánszorogni. Amióta naponta a szelén nyomelemet is beviszi a szervezetébe, a fájdalom eltűnt”

„szinte már képtelen voltam járni, mivel a bokáim olyan rossz állapotban voltak, mostanra azonban maradéktalanul rendbe jöttek a cinkkel kombinált szelént tartalmazó étrend-kiegészítő szedésével”

„rendbe tenni” az ízületeket szelénnel”

„a szelén létfontosságú és természetes nyomelem, ami hozzájárul a sejtek, a szövetek és az ízületek egészséges működéséhez”

„Családi Kör” 2/2004. szám 14-15. oldal

„Hajnalka ízületei többé nem fájnak”

„mindent kipróbáltam, hogy megszabaduljak a csípőmben és a hátamban lévő fájdalomtól, most végre megtaláltam a megfelelő segítséget a reumatikus ízületi gyulladásomra. A szelén megszüntette a fájdalmat, kevesebb, mint egy hónap alatt”

„nem csak elmúltak az ízületi fájdalmaim, de úgy érzem, hogy tele vagyok energiával. Nem éreztem magam fáradtnak, mint azelőtt - mondja Hajnalka, majd hozzáteszi, hogy még a körmei is sokkal erősebbek lettek”

„a szelén megvédi a sejteket a gyulladástól”

„kimutatták, hogy a megnövelt szelénbevitel csökkenti bizonyos rákos betegségek kialakulását, valamint bizonyíték van arra, hogy a szelén fontos szerepet játszik a szív-érrendszer működésében”

„étrend-kiegészítő, mely tökéletes kondícióban tartja ízületeimet”

„segít megőrizni ízületeink egészségét”

31. „*Bio-Magnézium*” elnevezésű termék

Címkeszöveg

„Tiszta Mg komplex, mely szerves és szervetlen Mg-t tartalmaz. Fontos szerepet játszik az idegrendszer és az izomzat megfelelő működésében”

„Családi Kör” 1/2004. szám 36., 39. oldal

„a magnézium jól dokumentált stabilizáló hatást fejt ki a szívre”

„kevés kutatás próbálta leírni a kapcsolatot a magnéziumhiány és a klinikai depresszió között, elemzések mégis kimutatták, hogy létezik közöttük valamiféle összefüggés. Simon Ilona állapotában a magnézium tartalmú készítmény szedése alapvető változást eredményezett, és jó okunk van feltételezni, hogy ez az alapvető változás a szervezet magnéziumszintjének normalizálásából adódott.

A magnéziumhiány következtében fellépő seregnyi tünet viszonylag jól ismert, ide tartoznak bizonyos szívpanaszok, izomgörcsök, fájdalmas és önkéntelen izomösszehúzódások, bénulás, vagy a fülzúgás és a fényre, hangokra való érzékenység is. Ezen tünetek bármelyike hozzájárulhat a depressziós lehangoltságérzéshez”

„a magnézium fontos szerepet játszik az agysejtek közt terjedő jelek továbbításának szabályozásában, illetve az agysejtek egymás közötti kommunikációjában. Szakértők véleménye szerint szerepe lehet az emlékek elraktározásában is”

VI.

Az Országos Gyógyszerészeti Intézet véleménye

32. Az OGYI megítélése szerint a „Családi Kör”-ben megjelent „cikkek” sok esetben a készítményeket egyenesen gyógyszer helyett kínálják, mint eredményesebb megoldást.

33. A „cikkekben” olvasható, nem kontrollált, egyedi hatásleírások egészségnevelési szempontból károsak, mert öngyógyításra ösztönöznek, kikerülve az orvosi diagnózis alapján előírt terápiát és a tudományosan megalapozott gyógyszeres kezelést.

34. Kiemelésre került, hogy a 2/2004. szám 12. oldalán található „Az étrend-kiegészítő biztosan használjon” című beszámolóban a Q10 csodálatos hatásán kívül egy gyógyszerári szakasszisztens nyilatkozik meg. Az OGYI egy egészségügyi szakdolgozó által megfogalmazott – a gyógyszer és az étrend-kiegészítő fogalmát összemosó – állításokat egészségnevelési szempontból különösen veszélyesnek tartja. A nyilatkozat értelmében a gyártó cég (termékről szóló, hatásra, felszívódásra, biztonságosságra vonatkozó) információival egyenrangúan, hogy maguk a vásárlók milyen tapasztalatokkal rendelkeznek a termékekről. Az egészségügyi szakdolgozó e tudománytalan, hibás nézetével, rossz gyakorlatával az újságban található többi szubjektív tapasztalatléírás, személyes élmény létjogosultságát erősíti meg, sőt emeli az objektív tények szintjére.

VII.

Az Önszabályozó Reklám Testület Etikai Ad Hoc Bizottságának véleménye

35. Az Önszabályozó Reklám Testület Etikai Ad Hoc Bizottsága a Gazdasági Versenyhivatal megkeresésére előadta, nem tud abban állást foglalni, hogy a vizsgált kiadványban található cikkek reklámok-e vagy sem.

36. Ismertette, hogy az átlagos fogyasztó előtt a reklámújság fogalma ismert kategória, ilyen típusú kiadványokkal gyakran találkozik. A fogyasztó ennek megfelelően reklámújságként azonosítja ezeket bizonyos jegyek alapján: ingyenes, tematikus (kizárólagosan meghatározott gyártó, forgalmazó termékére koncentrált), a belső elrendezésben a cikk és az azzal közvetlenül kapcsolatban lévő tényleges reklám egymás mellé kerül, a cikkekben termékmegnevezés történik, mégpedig kizárólag az újságban egyébként reklámozott termékeké. A Bizottság szerint a „Családi Kör” című lap ezen jegyek közül többel rendelkezik, mindazonáltal a fogyasztó bizonytalan helyzetbe kerül, mert a kiadvány reklámújság jellegét az újság címe, a kiadó, szerkesztő adatai nem támasztják alá.

37. Kiemelte, ha az újságban megjelenő cikkek „álcázott reklámok”, a kiadvány súlyosan sérti a reklámetikai kódex előírásait.

VIII.

A vizsgálati jelentés

38. A vizsgálati jelentés egyebek között rögzíti, hogy a reklámozott termék hatóanyaga minden esetben megegyezik a közvetlen környezetében elhelyezett „cikkekben” népszerűsített és meg nem nevezett termékek hatóanyagával, a reklámok és a ténylegesen nem szerkesztőségi „cikkek” között kapcsolat mutatható ki, miközben a lap egész megjelenése azt sugallja az olvasó számára, hogy egy életmód-magazint tart a kezében. Az is kiemelésre kerül, hogy a „Családi Kör”-ben az eljárás alá vont versenytársainak termékei egy alkalommal sem szerepeltek.

39. A vizsgálati jelentés megállapítása szerint a „Családi Kör”-ben megjelent írások az eljárás alá vont tudtával és tevőleges részvételével készültek.

40. A vizsgálati jelentés kiemeli, a külföldi tapasztalatok azt mutatják, hogy a jelen ügyben vizsgált magatartás hosszú múltra tekint vissza, ezt a gyakorlatot számos országban folytatják/folytatták több-kevesebb sikerrel. Több európai országban is megjelentettek olyan ingyenesen terjesztett lapot, amely kizárólag vagy majdnem kizárólag a „Pharma Nord” termékeket reklámozta, továbbá a reklámok mellett fogyasztói tapasztalatokként feltüntetett cikkek jelentek meg, beszámoló formájában, amelyek a termékek gyógyhatását sugallták. A lapot több országban reklámnyagnak minősítették.

41. A vizsgálat indítványozta a „Családi Kör”-ben elhelyezett cikkek és hirdetések együttes alkalmazása jogsértő voltának megállapítását, a lap kifogásolt formában történő megjelentetésének megtiltását és bírság kiszabását.

IX. Az eljárás alá vont védekezése

42. Az eljárás alá vont hangsúlyozta, hogy az eljárás tárgyát képező, a „Családi Kör” című újságban megjelent reklámok teljes mértékben megfelelnek a vonatkozó jogszabályok követelményeinek, összhangban vannak az OÉTI által jóváhagyott címkeszöveggel. Reklámjaiban, az általa jóváhagyott egyéb kommunikációban soha nem állította vagy sugallta, hogy termékei gyógyhatással rendelkezének.

43. Előadta, a „Családi Kör”-ben megjelenő, az eljárás alá vonttól teljesen független cikkek nem képezhetik a vele szemben indított versenyfelügyeleti eljárás tárgyát, azokért az eljárás alá vont felelőssé nem tehető. A „Családi Kör” az eljárás alá vonttól és annak tulajdonosától (Pharma Nord Aps) független kiadvány, semminemű közvetlen vagy közvetett befolyása nincs a „Családi Kör” megjelenése, szerkesztése és tartalma vonatkozásában. Az eljárás alá vont reklámhelyeket vásárol a „Családi Kör” című újságban, amelynek kiadója a Partner Medien Service Klempau GmbH, amely teljesen független az eljárás alá vonttól és annak tulajdonosától. A reklámhelyek vásárlásával kapcsolatban a Postordreselskabet Aps-el, a Partner Medien Service Klempau GmbH ügynökével kötött szerződést.

Vitatta azon megállapítást, amely szerint a „Családi Kör” egésze általa szponzorált reklámkiadvány lenne. Az eljárás alá vont csak az általa megrendelt reklámok tekintetében van kapcsolatban a „Családi Kör” kiadójával, s csak ezekért fizet (ennek igazolására becsatolta a „Családi Kör” 1/2004. számában megjelent reklámokra vonatkozó, a Partner Medien Service ügynöke, a Postordreselskabet Aps által kiállított számlát, amely tartalmazza, hogy egy-egy reklám megjelentetéséért mennyit fizetett az eljárás alá vont). Természetesen felelősséget vállal a „Családi Kör”-ben megjelenő, általa megrendelt fizetett reklámokért, ezek azonban nem esnek kifogás alá, azok teljes mértékben megfelelnek a vonatkozó jogszabályi előírásoknak. Mindazonáltal semminemű befolyása nincs a „Családi Kör”-ben megjelenő más publikációk, illetve a más cégek által megrendelt reklámok tartalmára és a lap szerkesztésére, ezekért felelőssé sem tehető.

Megítélése szerint versenyjogilag értelmezhetetlen egy eljárás alá vonttól független sajtótermékben megjelenő, eljárás alá vont számára célzott reklámértékkel nem bíró tájékoztatást az eljárás alá vont tevékenységével kapcsolatba hozni.

44. Hangsúlyozta, a Gazdasági Versenyhivatal nem jogosult annak megítélése hogy valamely tájékoztatás (pl. a „Családi Kör”-ben megjelenő cikk) burkolt reklámnak minősül-e, figyelemmel a Grtv. rendelkezéseire, amelyek ezt a Fogyasztóvédelmi Főfelügyelőség hatáskörébe utalják.

45. Az eljárás alá vont jogsértés hiányában kérte a versenyfelügyeleti eljárás megszüntetését.

X. Jogi háttér

46. A Tpv. 8. §-a (1) bekezdésének első mondata szerint tilos a gazdasági versenyben a fogyasztókat megtéveszteni. Ugyanezen cikk (2) bekezdésének a) pontja értelmében a fogyasztók megtévesztésének minősül, ha az áru ára, lényeges tulajdonsága - így különösen összetétele, használata, az egészségre és a környezetre gyakorolt hatása, valamint kezelése, továbbá az áru eredete, származási helye, beszerzési forrása vagy módja - tekintetében valótlan tény vagy valós tény megtévesztésre alkalmas módon állítanak, az árut megtévesztésre alkalmas árjelzővel látják el, vagy az áru lényeges tulajdonságairól bármilyen más, megtévesztésre alkalmas tájékoztatást adnak.

A Tpv. 9. §-a szerint a használt kifejezéseknek a mindennapi életben, illetőleg a szakmában elfogadott általános jelentése az irányadó annak megállapításánál, hogy a tájékoztatás a fogyasztók megtévesztésére alkalmas-e.

A Tpv. 10.§-a értelmében tilos a fogyasztó választási szabadságát indokolatlanul korlátozó üzleti módszerek alkalmazása. Ilyen módszernek minősül különösen, ha olyan körülményeket teremtenek, amelyek jelentősen megnehezítik az áru, illetve az ajánlat valós megítélését, más áruval vagy más ajánlattal történő tárgyszerű összehasonlítását.

A Tpv. 77.§-a (1) bekezdésének d) és f) pontja előírja, az eljáró versenytanács határozatában megállapíthatja a magatartás törvénybe ütközését, illetve megtilthatja a törvény rendelkezéseibe ütköző magatartás további folytatását.

Az eljáró versenytanács a Tpv. 78.§-ának (1) bekezdése alapján bírságot szabhat ki azzal szemben, aki a Tpv. rendelkezéseit megsérti. A bírság összege legfeljebb a vállalkozás előző üzleti évben elért nettó árbevételének tíz százaléka lehet. A (2) bekezdés szerint a bírság összegét az eset összes körülményeire - így különösen a jogsérelem súlyára, a jogsértő állapot időtartamára, a jogsértéssel elért előnyre, a jogsértő felek piaci helyzetére, a magatartás felróhatóságára, az eljárást segítő együttműködő magatartására, a törvénybe ütköző magatartás ismételt tanúsítására - tekintettel kell meghatározni. A jogsérelem súlyát különösen a gazdasági verseny veszélyeztetettségének foka, a fogyasztói érdekek sérelmének köre, kiterjedtsége alapozhatja meg.

A Tpv. 81.§-a értelmében az ügyfél a vizsgálati eljárás szabálytalanságát a szabálytalannak tartott intézkedéstől számított három napon belül írásban kifogásolhatja. A kifogás figyelmen kívül hagyását a vizsgáló a jelentésben, az eljáró versenytanács az eljárást befejező határozatában köteles megindokolni.

47. A Grtv. 2.§-ának g) pont értelmében a gazdasági reklám olyan tájékoztatás, amely termék, szolgáltatás, ingatlan, jog és kötelezettség értékesítését vagy más módon történő igénybevételét és a vállalkozás nevének, megjelölésének, tevékenységének népszerűsítését, továbbá áru vagy árjelző megismertetését mozdítja elő. Az n) pont szerint megtévesztő reklám minden olyan reklám, amely bármilyen módon - beleértve a megjelenítését is - megtéveszti vagy megtévesztheti azokat a személyeket, akik felé irányul, vagy akiknek a tudomására juthat, és megtévesztő jellege miatt befolyásolhatja e személyek gazdasági magatartását, vagy ebből eredően a reklámozóéval azonos vagy ahhoz hasonló tevékenységet folytató más vállalkozás jogait sérti vagy sértheti.

A Grtv. 7.§-ának (1) bekezdése kimondja, hogy tilos közzétenni megtévesztő reklámot. A (2) bekezdés alapján a reklám megtévesztő jellegének megállapításakor figyelembe kell venni különösen a reklámban foglalt azokat a tájékoztatásokat, amelyek a) az áru általános jellemzőire, b) az áru árára vagy az ár megállapításának módjára, valamint a vásárlás egyéb szerződéses feltételeire, c) a reklámozó megítélésére, így a reklámozó jellemzőire, illetve az őt megillető jogokra, vagyonára, minősítésére, elnyert díjaira vonatkoznak. A (3) bekezdés rögzíti, hogy a (2) bekezdés a) pontja szerint az áru általános jellemzőjére vonatkozó tájékoztatásnak minősül különösen az áru származási helyével, eredetével, előállításához felhasznált összetevőkkel, biztonságosságával, egészségre gyakorolt hatásával, műszaki jellemzőivel, környezet- vagy természetkímélő jellegével, energiafelhasználásának ismérveivel kapcsolatos, továbbá a beszerezhetőségére, előállításának időpontjára, mennyiségére, adott célra való alkalmasságára, a használatától várható eredményre, ellenőrzöttségére, tesztelésére, valamint az igénybevételéhez, szállításához, használatához, fenntartásához szükséges bármely ismeretre vonatkozó tájékoztatás.

A Grtv. 15.§-ának (2) bekezdése értelmében a Grtv. 7.§-ában foglaltakba ütköző reklám esetén a Tpv-t-ben meghatározottak szerint a bíróság, illetve a Gazdasági Versenyhivatal jár el azzal, hogy a 7/A.§ (2) bekezdés b)-e) pontjában foglaltak megállapítása a bíróság, a (2) bekezdés a) pontjában foglaltak megállapítása a Gazdasági Versenyhivatal hatáskörébe tartozik.

A Grtv. 17.§-a (2) bekezdésének első mondata szerint ha a Gazdasági Versenyhivatal a 15.§ (2) bekezdése alapján jár el, eljárására a Tpv-t. rendelkezéseit kell alkalmazni, a (3) bekezdésben, valamint a 19.§ (2) bekezdésében és a 19/A.§-ban foglalt eltérésekkel.

48. A vizsgálattal érintett időszakban hatályos, az élelmiszerekről szóló 1995. évi XC. törvény (a továbbiakban: Ét.I.) 6.§-ának (1) bekezdése szerint a különleges táplálkozási igényeket kielégítő élelmiszer és az új élelmiszer kizárólag engedéllyel állítható elő és hozható forgalomba. A (2) bekezdés szerint az engedélyező hatóság az OÉTI. Az Ét.I. 18.§-ának (1) bekezdése előírja, a belföldi forgalomba kerülő élelmiszer csomagolásán jól olvashatóan, magyar nyelven, közérthető módon kell feltüntetni a fogyasztók tájékoztatásához és az ellenőrzéshez szükséges jelöléseket. A (2) bekezdés értelmében jelölésnek minősülnek az adott élelmiszere vonatkozó szavak, számok, védjegyek, képek, ábrák és jelek, amelyeket az élelmiszer csomagolásán, címkéjén, gyűrűjén, fémrészén, gyűjtőcsomagolásán helyeznek el. Az Ét.I. 19.§-a meghatározza, hogy mely körülmények jelölése kötelező, a (3) bekezdés b) pontjában rögzítve, hogy a jelölésnek olyannak kell lennie, amely nem vezeti félre a fogyasztót, ezért nem állíthatja vagy sugallhatja, hogy az élelmiszer megelőz, kezel, gyógyít valamilyen betegséget, ha a tudományos ismeretek szerint ilyen tulajdonságokkal nem rendelkezik. Az Ét.I. 20.§-a alapján az élelmiszerek reklámozása során szolgáltatott vagy sugallt információknak összhangban kell lenniük a 19.§-ban foglaltakkal. Az Ét.I. 2.§-ának 17. pontja kimondja továbbá, hogy különleges táplálkozási igényeket kielégítő élelmiszer olyan élelmiszer, amely speciális összetétele, illetőleg különleges gyártási eljárása miatt különbözik az általános fogyasztásra használt élelmiszerektől, ezáltal olyan személyek igényeit elégíti ki, akik emésztésük, anyagcseréjük fiziológiai állapotuk és életkoruk miatt az általánostól eltérő élelmiszert igényelnek.

Ez utóbbi meghatározást tovább részletezi az Ét.I. végrehajtási rendelete, az 1/1996. (I. 9.) FM-NM-IKM együttes rendelet (a továbbiakban: Vhr.) 8. számú mellékletének II. pontjában foglaltak, amelyek szerint funkcionális készítmények a hagyományos élelmiszerekben

előforduló, nem létfontosságú (nem esszenciális) anyagokat természetes forrásból izolált vagy dúsított formában tartalmazzák és megjelenésük eltér a hagyományos élelmiszerekétől, például kapszula, tableta. A hagyományos felhasználás mellett nincs káros mellékhatásuk és az egészségre gyakorolt jótékony hatásuk tudományosan igazolt. Nem tartalmazhatnak a fogyasztók egészségét veszélyeztető anyagokat és fogyasztásuk élettani szempontból nem lehet hátrányos. A Vhr. 13.§-ának (1) bekezdése értelmében a különleges táplálkozási igényt kielégítő élelmiszer előállítása és/vagy forgalomba hozatala iránti kérelmet a rendelet 10. számú melléklete szerint az OÉTI-nek kell benyújtani. A Vhr. 10. számú melléklete rögzíti, hogy be kell nyújtani import élelmiszer esetén az élelmiszer magyar nyelvű címketervét, összetételét, minőségi jellemzőit, esetleges besorolását, minősítését az előállító országban. Funkcionális készítmények esetében a következőket is csatolni kell: az élelmiszer rendeltetésének leírását, az élelmiszer várható hatásait, ismert mellékhatásait dokumentáló tudományos szakirodalmat szakhatósági véleménynt stb.

A jelen eljárásban érintett „Pharma Nord” termékek piacon való megjelenésekor irányadó Ét.I. és annak végrehajtási rendeletéből következően a perbeli különleges táplálkozási igényt kielégítő élelmiszer olyan engedélyköteles funkcionális készítmény, amelynek engedélyezése során az engedélyező hatóság (az OÉTI) pontosan beazonosítja mindazon terméket jellemző lényeges tulajdonságokat, melyek az adott terméknek tulajdoníthatók.

49. 2004. május 1-től módosulás következett be az előzőekben vázolt jogszabályi környezetben.

Az élelmiszerekről szóló 2003. évi LXXXII. törvény (a továbbiakban: Ét.II.) 2.§-ának 1. pontja szerint élelmiszer minden anyag vagy termék, amit az európai élelmiszerjog általános elveiről és követelményeiről, az Európai Élelmiszerbiztonsági Hatóság létrehozásáról és az élelmiszerbiztonságra vonatkozó eljárások megállapításáról szóló, az Európai Parlament és a Tanács 178/2002/EK rendeletének (a továbbiakban: 178/2002/EK rendelet) 2. cikke szerint az. A 178/2002/EK rendelet szerint élelmiszer minden olyan feldolgozott, részben feldolgozott vagy feldolgozatlan anyagot vagy termék, amelyet emberi fogyasztásra szánnak, illetve amelyet várhatóan emberek fogyasztanak el. Nem minősülnek élelmiszernek - egyebek mellett - a gyógyszerek.

Az élelmiszerek jelöléséről szóló 19/2004 (II. 26.) FVM-ESzCsM-GKM rendelet 3.§-a (1) bekezdésének b) pontja szerint a jelölés és az alkalmazott jelölési módszer nem tulajdoníthat az élelmiszernek olyan hatást vagy tulajdonságot, amelyekkel az valójában nem rendelkezik. Ugyanezen törvényhely (2) bekezdése szerint ez a tilalom vonatkozik az élelmiszerek megjelenítésére, csomagolására valamint az élelmiszerek reklámozására.

Az étrend-kiegészítőkről szóló 37/2004. (IV. 26.) ESzCsM rendelet 2.§-ának a) pontja szerint az étrend-kiegészítő a hagyományos étrend kiegészítését szolgáló olyan élelmiszer, amely koncentrált formában tartalmaz tápanyagokat vagy egyéb táplálkozási vagy élettani hatással rendelkező anyagokat, egyenként vagy kombináltan; adagolt vagy adagolható formában kerül forgalomba (például kapszula, pasztilla, tableta, port tartalmazó tasak, adagolható por, ampulla, csepegtető üveg vagy más hasonló por-, illetve folyadékforma, amely alkalmas kis mennyiség adagolására). A rendelet 6.§-ának (2) pontja szerint tilos az étrend-kiegészítő jelölése, megjelenítése és reklámozása során a terméknek betegséget megelőző vagy gyógyító hatást tulajdonítani, illetve ilyen tulajdonságra utalni. A 7.§ szerint az étrend-kiegészítő jelölése, megjelenítése, reklámozása nem állíthatja vagy sugallhatja azt, hogy a változatos, kiegyensúlyozott étrend nem alkalmas a szükséges tápanyag bevitelére.

Az emberi felhasználásra kerülő gyógyszerekről szóló 1998. évi XXV. törvény 4.§-ának a) pontja értelmében gyógyszernek minősül az olyan anyag vagy azok keveréke, illetve olyan készítmény, amelyet betegség megelőzése, felismerése, kezelése vagy élettani funkció fenntartása helyreállítása, javítása vagy módosítása céljából emberi szervezetben vagy emberi szervezeten alkalmaznak. A 6.§ (1) bekezdése szerint ha a törvény másként nem rendelkezik, gyógyszer – a magisztrális és a galenusi gyógyszer kivételével – csak akkor kerülhet forgalomba és akkor alkalmazható, ha a külön jogszabályban meghatározott hatóság a gyógyszer-törzskönyvbe bejegyezte, forgalomba hozatalát engedélyezte.

A gyógyszernek nem minősülő gyógyhatású anyagok és készítmények nyilvántartásáról és forgalomba hozataláról szóló 10/1987. (VIII. 19.) EüM rendelet 2.§-a szerint gyógyszernek nem minősülő gyógyhatású készítmény az a természetes eredetű anyagot tartalmazó készítmény, amely kedvező biológiai hatással rendelkezik, orvosi előírás nélkül is alkalmazható, és amely előírászerű használat esetén egészségi ártalmat nem okoz. Az 1.§ (2) bekezdése kimondja, hogy gyógyító hatásra utalással terméket - a jogszabályban meghatározottak kivételével - csak a rendelet előírásai szerint lehet előállítani és forgalomba hozni. A rendelet 6.§-a rögzíti, a jogszabály hatálya alá tartozó új készítmény akkor hozható forgalomba, ha azt az OGYI nyilvántartásba vette és a forgalomba hozatalát engedélyezte. A 15.§ (3) bekezdése értelmében a készítmény reklámozása az OGYI által jóváhagyott használati utasítás szövegével összhangban a forgalomba hozatali engedély birtokában lehetséges.

XI.

A Versenytanács döntése

A reklámok, illetve a vállalkozások által követett üzleti módszerek versenyjogi értékelésének általános szempontjai

50. A gazdasági versenyben sikerre törekvő vállalkozás számára alapvető feladatként jelentkezik a fogyasztói döntések befolyásolása. A befolyásolást lehetővé tevő eszközök között az egyik leghatékonyabb a fogyasztók tájékoztatása (reklám formájában vagy más módon), amelynek segítségével módosítható a fogyasztói preferenciarendszer, illetve a fogyasztók a helyettesítő termékek közötti váltásra ösztönözhetők.

51. A nyereségszerzés érdekében folytatott tevékenység azt a kötelezettséget rója a vállalkozásra, hogy az árúja (szolgáltatása) megismertetése során pontos és ellenőrzött ismereteit közölve hasson közre a vásárlói szándék kialakításában, azzal, hogy a fogyasztói döntéseket befolyásoló közlésnek a fogyasztó tudomására jutásának időpontjában fennálló megalapozottságáról neki kell gondoskodnia.

52. A Tpv. III. fejezetének (a Tpv. 8. és 10.§-ának) célja a fogyasztók döntési szabadságának mint védett jogi tárgyának az áruk, illetve szolgáltatások közötti választással összefüggésben történő védelmezése, tilalmazva, hogy a fogyasztói döntés tisztességtelen befolyásolása révén a gazdasági verseny sérelmet szenvedjen. A Tpv. III. fejezete a gazdasági versenyt oly módon óvja, hogy nem engedi tisztességtelenül befolyásolni a fogyasztói döntés mechanizmusát. A tisztességtelen befolyásolás kihat vagy kihathat a fogyasztók versenytársak, illetve az azonos vagy egymást ésszerűen helyettesítő termékek közötti

választásnak a folyamatára, s ezáltal a verseny alakulására. A versenyjogi relevancia megállapításához ugyanakkor nem kell a kedvezőtlen piaci hatásnak ténylegesen bekövetkeznie, elegendő, hogy a magatartás alkalmas legyen ilyen hatás kiváltására.

53. A Tpv. alapján követelményként fogalmazódik meg, hogy a nyereség és vagyonszerzés céljából gazdasági tevékenységet folytató vállalkozás által alkalmazott üzleti módszer ne korlátozza indokolatlanul a fogyasztók választási szabadságát, így különösen ne teremtsen olyan körülményeket, amelyek jelentősen megnehezítik az ajánlat valós megítélését.

Az élelmiszerként forgalmazható termékeknek gyógyhatást tulajdonító állítások versenyjogi értékelése

54. A bírói gyakorlatban, illetve a Versenytanács gyakorlatában következetesen jut érvényre az az álláspont, amely szerint az élelmiszerekről (ideértve az étrend-kiegészítőket és a funkcionális készítményeket is) közreadott tájékoztatás nem keltheti gyógyhatás látszatát. A Fővárosi Ítéltábla a Vj-199/2001. számú ügyben hozott 2.Kf. 27.216/2003/6. számú ítéletében megállapította, a Tpv-be ütközik az, ha a vállalkozás kizárólag élelmiszerként történő forgalomba hozatalra szóló engedély birtokában - a szükséges hatósági eljárások és engedélyek nélkül - olyan tájékoztatással értékesíti termékeit, hogy azoknak az emberi egészséget megőrző és helyreállító hatásuk van.

55. Alapvetően meghatározza a vele kapcsolatban kifejtett tájékoztatás korlátait, illetve az azokban tett állítások versenyjogi megítélését az, hogy egy termék csak élelmiszerként hozható forgalomba. Amint azt a Versenytanács a Vj-122/2003. számú eljárásban hozott határozatában megállapította, az egészségügyben használt készítmények egyik nagy csoportja a gyógyítást szolgálja (gyógyszerek, gyógyhatású készítmények), a másik pedig a megelőzés-egészségmegőrzést (gyógyszerek, gyógyhatású készítmények, étrend-kiegészítő készítmények stb.). Az egészségmegőrzés rendeltetésű termékeket a sokféleség jegyében közösen az jellemzi, hogy a szokásos táplálkozási igények kielégítésétől elhatárolhatóan különféle anyagokat (vitaminok és/vagy ásványi anyagok, nyomelemek, illetve ezek kombinációja) tartalmazó emberi fogyasztásra szánt készítmények.

A jogi előírásoknak megfelelően megkülönböztetendők egymástól a *gyógyszerek* (amelyeknek valamilyen betegség kezelésében való hatásosságát és relatív ártalmatlanságát megfelelő nagyságú és kivitelezésű klinikai és toxikológiai vizsgálatok eredményei támasztják alá, azaz a hatóság által gyógyszerként törzskönyvezett készítmények bizonyítottan hatásosnak tekinthetők a javallati körükbe tartozó betegségek kezelésére), a *gyógyszernek nem minősülő gyógyhatású anyagok és készítmények* (amelyek olyan anyagokat tartalmaznak, amelyek kedvező biológiai hatással rendelkeznek, orvosi előírás nélkül alkalmazhatók és előírászerű használat esetén egészségi ártalmat nem okoznak), és az *élelmiszerek* (minden olyan növényi, állati vagy ásványi anyag, amely változatlan, előkészített vagy feldolgozott állapotban emberi fogyasztásra alkalmas, azzal, hogy nem minősül élelmiszernek pl. a gyógyszer, a gyógyszernek nem minősülő gyógyhatású anyag és készítmény). Az élelmiszereken belül külön csoportot alkotnak pl. az étrend-kiegészítők, amelyek ugyanakkor ettől az élelmiszerek kategóriájába tartoznak.

A gyógyszerek, a gyógyszernek nem minősülő gyógyhatású készítmények és az élelmiszerek előállítási, forgalmazási, tájékoztatási korlátait az a besorolási rend adja meg, amelyet az egymás mellett létező szigorú szabályrendszerek alakították ki. Közös vonásuk, hogy

meghatározzák a csoportba való terméktartozás rendjét, s egyúttal szabályozzák a terméknépszerűsítés korlátait.

56. Mindazok a vállalkozások, amelyek az emberi egészséget gyógyító, de egyben veszélyeztető termékeket kívánják forgalomba hozni, az erre hivatott hatóságnál kötelesek terméküket megvizsgáltatni. Az eljárás egyik fontos célja az, hogy az emberi egészségre ártalmas termékek ne kerüljenek forgalomba, és a forgalomba hozás és fogyasztás feltételei egyértelműen legyenek meghatározva. E szűrés elengedhetetlen velejárója, hogy az esetleg hatásos és jó termékek később, nehezebben kerülhetnek a piacra, illetve aki e szűrőn nem kíván átesni, nem is viheti piacra - még esetleg akár nagyon is jó - termékét, vagy legalábbis nem adhat termékéről olyan tájékoztatást, amely gyógyhatásra utal. Mindazon vállalkozások, amelyek a jogszabályok szabta utat megkerülik, nem állíthatják termékeikről azt, hogy annak gyógyhatása van. Ha mégis ezt teszik, akkor tisztességtelen előnyre tesznek szert olyan vállalkozásokkal szemben, amelyek a szabályt betartva, a kapcsolódó költségeket (terheket) is vállalva járnak el.

A Magyarországon forgalomba kerülő, emberi fogyasztásra szánt termékek esetében kizárólag a jogszabályi felhatalmazással rendelkező intézmény jogosult annak elbírálására, hogy egy adott termék a gyógyszerek, illetőleg gyógyszernek nem minősülő gyógyhatású termékek körébe tartozhat-e. Gyógyhatást akkor lehet egy készítménynek tulajdonítani, ha azt ilyen termékként engedélyezték, s ehhez a hatásokat vizsgálatokkal igazolták, melyek eredményeit a szakhatóság (nevezetesen az OGYI) elfogadta.

57. A Vj-103/2003. számú versenyfelügyeleti eljárásban hozott határozatában a Versenytanács rögzítette, az egészségmegőrzést mindegyik ismertetett termékcsoporthoz a rendeltetéséhez képest tudja szolgálni. Ebből következően a bizonyított gyógyhatás miatt a különleges táplálkozási igényt kielégítő élelmiszerek a gyógyszereket objektíve nem helyettesítik, de a gyógyszerek objektíve helyettesítik a különleges táplálkozási igényt kielégítő élelmiszereket, mert tartalmazzák azokat az összetevőket is, mint amelyeket a különleges táplálkozási igényt kielégítő élelmiszerek. A termékek helyettesíthetetlenlensége a fogyasztók tudatától függetlenül értelmezendő versenyjogi kategória, de annak hamis látszata keletkezhet, hogy az eltérő besorolású termékek kölcsönösen helyettesítik egymást.

58. Egy élelmiszernek lehet bizonyos kedvező hatása az emberi szervezetre, azonban ez a hatás nem azonosítható a gyógyhatással.

Az emberi fogyasztásra szánt termékek igazoltan fennálló gyógyhatásának megállapítására az OGYI a jogosult, amely engedélyezi a gyógyszerek és a gyógyszernek nem minősülő gyógyhatású készítmények forgalomba hozatalát. Az emberi fogyasztásra szánt termékek forgalomba hozatalára vonatkozó előírások alapján megállapítható, hogy a Gazdasági Versenyhivatalnak az OGYI által nem engedélyezett termékek körében nem kell vizsgálnia azt, hogy a termékek gyógyhatás kiváltására alkalmasak-e.

Amint azt a Fővárosi Ítéltábla a Vj-103/2003. számú ügy kapcsán hozott 2.Kf. 27.127/2004/12. számú ítéletében megállapította, az egészség helyreállítását célzó tevékenység gyógyítás, amelynek érdekében fogyasztani ajánlott terméknek gyógyító hatású terméknek kell lennie. Az egészségre gyakorolt jótékony hatása annak a terméknek van, amely képes az életműködés zavartalanságára, az egészségre kedvező hatást gyakorolni, míg gyógyhatása annak a terméknek van, amely a betegséget megszünteti, az egészséget helyreállítja, azaz egészségessé tesz. A másodfokú bíróság egyetértett a Gazdasági

Versenyhivatallal és az elsőfokú bírósággal abban, hogy az eljárás alá vont termékét reklámjaiban akként ajánlotta, mintha annak gyógyító hatása lenne.

59. A Versenytanács aláhúzza továbbá, a versenyfelügyeleti eljárás során a Gazdasági Versenyhivatalnak a tényállás tisztázása körében nem az a feladata, hogy a különböző (engedélyező) hatóságok által lefolytatott vizsgálatokat megismételve vagy azok helyett szakértői bizonyítást folytasson le az áru emberi egészségre gyakorolt hatását mint a termék lényeges tulajdonságát illetően. A Gazdasági Versenyhivatal feladata az, hogy a Tpvt. 9.§-ának figyelembe vételével elemezze, a fogyasztóknak szóló tájékoztatásokban megfogalmazott állítások gyógyhatásra utalnak-e vagy sem. Ha a tájékoztatások gyógyhatást fogalmaznak meg, akkor a jogsértés megállapítható, mivel a vállalkozások gyógyhatást nem tulajdoníthatnak élelmiszereknek (legyenek azok étrend-kiegészítők vagy funkcionális készítmények). Gyógyhatásra utaló tájékoztatást csak az arra hivatott hatóság eljárását követően lehet adni. A jelen versenyfelügyeleti eljárásban ezért nincs jogi relevanciája annak, hogy az adott termékeknek van-e gyógyhatása vagy nincs.

A „Családi Kör” című reklámkiadvány által megvalósított tájékoztatás megítélése

60. A Fővárosi Bíróság a Vj-103/2003. számú versenyfelügyeleti eljárásban hozott versenytanácsai határozat felülvizsgálata tárgyában hozott - a Fővárosi Ítéltábla által helybenhagyott - 7.K. 30.319/2004/5. számú ítéletében kifejtettek alapján megállapítható, hogy a „Családi Kör” című lap eljárás alá vont reklámkampányához igazodóan, döntően az eljárás alá vont reklámjaiból finanszírozott olyan reklámkiadvány, amely esetében az eljárás alá vontnak ráhatása van - legalább gazdasági és finanszírozási vonalon - annak kialakítására, és e megállapítás vonatkozásában minden indokolt kétség kizárható. A Fővárosi Bíróság egyébiránt nem adott helyt az eljárás alá vont azon kereseti kérelmének, amelyben kérte annak megállapítását, hogy nincs befolyása a „Családi Kör” című újságban megjelenő cikkekre.

A Versenytanács előtt a jelen versenyfelügyeleti eljárásban nem vált ismertté olyan adat, amely alapján lehetővé és szükségessé tenné az eltérést a Fővárosi Bíróság álláspontjától. A „Családi Kör” című lap 1/2004. és 2/2004. száma esetén is megállapítható, azok olyan reklámkiadványok, amelyek esetében az eljárás alá vontnak ráhatása van annak kialakítására, amelyet a jelen eljárásban feltárt adatok csak megerősítenek. Az eljárás alá vont által a „Családi Kör” 1/2004. számában megjelent reklámok kapcsán a Partner Medien Service ügynöke, a Postordreselskabet Aps részére kifizetett összeg vonatkozásában megállapítást nyert, hogy ez az összeg többszöröse a valamely magyarországi nyomtatott sajtótermékben megjelenő reklámokért kifizetett összegnek, amely a Versenytanács megítélése szerint megerősíti a Fővárosi Bíróság megállapításainak helyállóságát.

61. A Tpvt. hatálya a vállalkozások piaci magatartására terjed ki, s a Gazdasági Versenyhivatal a vállalkozások által nyújtott piaci tájékoztatások versenyjogszerűségét vizsgálja. A piaci tájékoztatások a legtöbb esetben a piacon észlelhető reklámozásban nyilvánulnak meg. Ha a piaci tájékoztatásnak versenyjogilag értékelhető tartalma van (függetlenül attól, hogy reklámjogilag mi a minősítése, így pl. burkolt reklám-e), a reklámozók kötelesek a reklámjogi rendelkezésekkel egyidejűleg a versenyjogi előírásokat is betartani.

A Versenytanács megállapította, hogy a „Családi Kör” című lap 1/2004. és 2/2004. számában a „Pharma Nord” termékek egyes összetevőivel foglalkozó, azokat ismertető írások egy része

formailag nem reklámként, hanem hagyományos újságcikként, szerkesztőségi cikk gyanánt jelent meg (nem sorolandók ide természetesen a Koncz Zsuzsával és Halász Judittal készült, az újságíró monogramját feltüntető riportok, illetőleg a más sajtótermékek reklámjai).

A formailag nem reklámként, hanem hagyományos újságcikként, szerkesztőségi cikként megjelent írások kapcsán a Versenytanács kiemeli, azok nem tesznek eleget az ilyen újságcikkkel szemben támasztott követelményeknek, így általuk az olvasó nem kap többoldalú, a kérdéskör egészét felölelő tájékoztatást, a benne szereplő információk független értékelését.

62. A bíróság szerint a „Családi Kör” című lap reklámkiadványnak tekinthető, amelynek kialakítására az eljárás alá vontnak ráhatása van. A Versenytanács megállapította, hogy az 1/2004. és 2/2004. számban megjelent írások, illetőleg a lap egésze olyan tájékoztatást tartalmaz, amelynek célja és hatása a „Pharma Nord” termékek igénybevétele népszerűsítésének előmozdítása. A Versenytanács szerint a lap tényleges jellegén (a „Pharma Nord” termékek reklámkiadványa), illetőleg a fogyasztókra gyakorolt hatásán nem változtat az, hogy a formailag újságcikkek nem tesznek említést a „Pharma Nord” termékekről, csak azok alapanyagáról, összetevőiről tesznek említést, azokat, azok hatását ismertetik. A reklámkiadvány egésze vitathatatlanul a „Pharma Nord” termékeket ismerteti, adott esetben annak összetevőjének, alapanyagának reklámozása által, s a fogyasztókat kívánja befolyásolása annak érdekében, hogy megvásárolják ezeket a termékeket.

A „Családi Kör” reklámkiadvány jellegén az sem változtat, hogy a 2/2004. szám esetében a formailag nem reklámok és a formailag (is) reklámok elhelyezésüket tekintve egyes esetekben eltávolodtak egymástól. Az 1/2004. számnál kevesebb oldalon megjelent, a fogyasztók által könnyen és gyorsan átolvasható lapszámban adott tájékoztatást a fogyasztók egészében, a tartalmukat tekintve összefüggő írásokat (reklámokat, „cikkeket”) együtt értékelik.

63. A lapban megjelent, fogyasztókkal készített riportok alapján az olvasók egyedi esetekből vonhatnak le általános (a „Pharma Nord” termékre nézve igen kedvező) következtetéseket az egyes termékek, azok hatásai kapcsán, olyan egyedi esetekből, amelyek kapcsán a lapban kísérlet sem történik arra, hogy az egészségi állapotban bekövetkező kedvező változások valódi háttere ismertté váljon.

Egyes „Pharma Nord” termékekről adott tájékoztatások versenyjogi értékelése

64. A jelen eljárás keretében a Versenytanácsnak el kellett bírálnia, hogy a „Családi Kör” című reklámkiadvány 1/2004. és 2/2004. számában a „Pharma Nord” készítményekkel kapcsolatban közöltek az előzőekben kifejtettek szerinti gyógyhatást tulajdonítanak-e a termékeknek vagy sem, mivel az a tájékoztatás, amely az élelmiszernek gyógyhatást tulajdonít, olyan tulajdonságokat társít az adott élelmiszerhez, amely hatások csak gyógyszertől vagy gyógyszernek nem minősülő gyógyhatású készítménytől várható.

65. A „Családi Kör” című reklámkiadvány 1/2004. és 2/2004. számában megjelent tájékoztatások fogyasztóknak szóló üzenete vonatkozásában a Tpv. 9.§-ában foglaltakat szem előtt tartó Versenytanács megállapította, hogy a két reklámkiadvány az OÉTI által jóváhagyott címketervekben foglaltakat meghaladó hatást, gyógyhatást tulajdonít a „Bio-C.L.A. 1000”, „a Bio-Karnitin”, a „Bio-Króm”, a „Bio-Rost”, a „Bio-Slim”, a „Bio-Glukozamin 400”, a „Bio-C-Cink”, a „Bio-Quinone Q10”, a „Bio-Marine Plus”, a „Bio-Karotin+E”, a „Bio-Szelénium 50” és a „Bio-Magnézium” elnevezésű „Pharma Nord”

termékeknek. Az eljárás alá vont ezen magatartása alkalmas a fogyasztók megtévesztésére, mert gyógyhatás hamis látszatát kelti. Mivel az OGYI engedélyének hiányában a „Pharma Nord” termékek nem minősíthetők sem gyógyszernek, sem gyógyhatású készítménynek, ezért a jelen eljárásban vizsgált tájékoztatás esetében a fogyasztóknak szóló üzenet alkalmas volt a gazdasági (piaci) versenyben történő megtévesztésére a tájékoztatásokban többször szereplő, a forgalmazott termékek gyógyító hatására történő visszatérő utalások miatt.

Kiemeli a Versenytanács, a jogsértés azon termékek esetében is megállapítható, amelyeket az eljárás alá vont a testsúly csökkentéséhez, illetve a test alakjának változtatásához ajánl, mivel az újságban foglaltak által is megerősítetten a fogyasztók irányában a kívánatosnál nagyobb testsúly egyfajta betegségként, megszüntetendő egészségi állapotként jelentkezik, amely különböző más egészségügyi probléma forrása is (izületi és hátfájdalmak, hõhullámok, folyamatos fejfájás, a túlsúly által fokozott szívprobléma).

66. A Versenytanács álláspontjának kialakítása során a fogyasztóknak nyújtott tájékoztatás egészét értékelte. E körben az sem került mellőzésre, hogy a „Bio-C.L.A. 1000” elnevezésű termék esetében a megjelent írásokban ugyan több esetben van utalás arra, hogy a készítményt más diétás módszerekkel együtt kell alkalmazni, mint a diétás étrend vagy sporttevékenység, illetve utalás van arra is, hogy a riportban szereplő a készítmény szedése mellett sportol is, ugyanakkor a tájékoztatás azt is magában foglalja, hogy a huzamos ideig CLA-tartalmú táplálék-kiegészítőt szedők szervezetükből átlagosan 10% zsírt veszítenek, sportolás nélkül, s a rendszeres testmozgás szerepe csak az, hogy ez az arány magasabb legyen.

A Versenytanács megállapította, az eljárás alá vont a fogyni kívánó fogyasztóknak kínált „Pharma Nord” termékekről („Bio-C.L.A. 1000”, „Bio-Karnitin”, „Bio-Króm”, „Bio-Rost”, „Bio-Slim”) adott tájékoztatások a fogyasztókban olyan érzetet kívántak kelteni, ami szerint a termékek megvásárlása és fogyasztása az, amely alapvetően előidézi a kívánt súlycsökkenést.

67. Amint azt a Versenytanács a Vj-122/2003. számú ügyben hozott határozatában aláhúzta, terápiás gyógyhatás egyik „Pharma Nord” terméktől sem várható, mert az élelmiszerfunkcióból következően az összetevők maximált mennyiségben meghatározottan olyan csekélyek, hogy bármiféle terápiás hatás kiváltására alkalmatlanok. A készítményeknek gyógyhatása nincs, csak különleges táplálkozási igényt tudnak kielégíteni.

A határozat egyéb, a jelen eljárás szempontjából is releváns megállapítást tett egyes termékekkel kapcsolatban, így például rögzítve

- a „Bio-Quinone Q10” elnevezésű termék esetében: az legfeljebb egy tényező az energiatermelésben,
- a „Bio-Marine Plus” elnevezésű termék esetében: csekély a halolaj tartalom, túlzott a jótékony hatás,
- a „Bio-Króm” elnevezésű termék esetében: kedvezőbb az ígéret, mint a várható hatás,
- a „Bio-Karotin+E” elnevezésű termék esetében: a napozás veszélyének figyelmen kívül hagyását eredményezheti,
- a „Bio-C.L.A. 1000” elnevezésű termék esetében: a termék legfeljebb hozzájárulhat a zsír és az izmok egyensúlyának biztosításához, a zsíreltávolítás fokozásához, az izomtömeg megtartásához, építéséhez,
- a „Bio-Slim” elnevezésű termék esetében: legfeljebb hozzájárul a fogyókúra étrend eredményességéhez.

A Versenytanács figyelemmel volt az OGYI alábbi megállapításaira is:

- a „Bio-Quinone Q10” elnevezésű termék esetében: szedésétől átütő eredmény (fiatalos érzés, életerő megtartása) nem várható,
- a „Bio-Marine Plus” elnevezésű termék esetében: a kapszula halolaj tartalma olyan csekély mértékű, amely csak arra elegendő, hogy idősebb korban, zsírfelszívódási zavarok esetén elősegítse a biológiailag aktív anyagok, vitaminok felszívódását,
- a „Bio-Szelénium 50” elnevezésű termék esetében: a szelénre vonatkozó ismertetések túlmutatnak az OÉTI által engedélyezett címkeszövegen és kizárólag a gyógyszereknek megengedett indikációkat tartalmaznak,
- a „Bio-Karotin+E” elnevezésű termék esetében: azt sugallja, hogy a béta-karotin szedésével megakadályozható a leégés, továbbá az UVB sugárzás (a bőr idő előtti elöregedését okozó) hatása, így fennállhat annak a veszélye, hogy a fogyasztó napozáskor mellőzi a szükséges óvatossági szabályokat és ezzel súlyos egészségkárosodást szenvedhet,
- a „Bio-Króm” elnevezésű termék esetében: a várható hatásnál kedvezőbb ígéret,
- a „Bio-Rost” elnevezésű termék esetében: az étrendkiegészítő szedése nem pótolja a helyes táplálkozást,
- a „Bio-Slim” elnevezésű termék esetében: szakmailag kifogásolható az a állítás, hogy „a Bio-Slim-mel könnyű tartósan megőrizni az elért eredményt”, mivel a testtömeg a diétás étrend évagy valamilyen ajánlott sporttevékenység következtében csökken.

A Versenytanács megítélése szerint a „Bio-Glukozamin 400” elnevezésű funkcionális készítmény esetében különösen erőteljesen jelentek meg azok a közlések, amelyek egyértelműen gyógyhatást tulajdonítanak a terméknek, meghaladják az egészségmegőrzési rendeltetést és annak egészség helyreállító hatást tulajdonítanak.

A „Bio-C-Cink” elnevezésű termék esetében ugyancsak az állapítható meg, hogy a termékre vonatkozó tájékoztatás a készítménynek megfázást megelőző, illetőleg gyógyító hatást tulajdonít („gyors és megbízható módszer télre, hogy ne legyünk ‘takonypócok’”, „igazoltan védő hatással van a közönséges megfázások esetében”, „megfázás esetén cinkkel jelentősen csökkenthetjük a betegség időtartamát” stb.).

A „Bio-Magnézium” elnevezésű termék hatóanyagáról a „Családi Kör” 1/2004. számában megjelent - Bio-Magnézium” termék népszerűsítését szolgáló - a tájékoztatás annak ugyancsak gyógyhatást tulajdonít, azt az üzenetet fogalmazva meg, klinikai depresszió esetén gyógyhatással bír („Simon Ilona állapotában a magnézium tartalmú készítmény alapvető változást eredményezett”), illetőleg közli, hogy „szakértők véleménye szerint szerepe lehet az emlékek elraktározásában is.”

Az eljárás alá vont által alkalmazott üzleti módszer megítélése

68. Az eljárás alá vonttal szemben lefolytatott Vj-103/2003. és Vj-122/2003. számú versenyfelügyeleti eljárásban kizárólag egyes „Pharma Nord” termékekre vonatkozó eljárás alá vonti tájékoztatások kerültek értékelésre, ugyanakkor nem történt meg az eljárás alá vont által a „Családi Kör” című reklámkiadvány kapcsán követett üzleti módszer Tpv. 10.§-a körében történő versenyjogi értékelésére, amelyet a jelen versenyfelügyeleti eljárás keretében a Versenytanács a „Családi Kör” 1/2004. és 1/2004. száma vonatkozásában elvégzett.

69. A három versenyfelügyeleti eljárás alapján megállapítható, hogy egy, az eljárás alá vont által általánosan követett gyakorlatról, üzleti módszerről van szó, amikor a „Családi Kör” elnevezésű, tartalmilag reklámkiadványnak tekinthető (a fogyasztók számára egységes

üzenetet közvetítő) lapban formailag is reklámok és a nem reklám formájában megjelenő, de tartalmilag az eljárás alá vont tájékoztatásának minősülő írások együttes, egymást kiegészítő szerepeltetésére kerül sor.

70. A fogyasztóknak tudniuk kell, hogy egy újságban megjelenő írás (bármilyen formában is jelenik meg) ténylegesen a saját termékei eladásában érdekelt vállalkozás tájékoztatásának minősül-e vagy a szó hétköznapi értelmében vett újságcikknek, szerkesztőségi cikknek. A fogyasztó eltérő módon viszonyul a vállalkozások által adott tájékoztatásokhoz és az újságcikkekhez, az azokban közöltekhöz, azt is szem előtt tartva, hogy míg a vállalkozás által nyújtott tájékoztatás általában nyilvánvalóan az adott vállalkozás gazdasági érdekeit hivatott szolgálni, addig a vállalkozás gazdasági érdekeitől függetlenül készült újságcikk objektívnek tekinthető tájékoztatást nyújt.

Az eljárás alá vont által alkalmazott olyan körülményeket teremt, amely a fogyasztók számára jelentősen megnehezíti a „Pharma Nord” termékek valós megítélését, mivel rejtve marad, hogy a „Családi Kör”-ben megjelenő „cikkek” az eljárás alá vont által nyújtott tájékoztatásnak minősülnek.

A Versenytanács döntése

71. A Versenytanács megállapította, hogy az eljárás alá vont a „Bio-C.L.A. 1000”, a „Bio-Karnitin”, a „Bio-Króm”, a „Bio-Rost”, a „Bio-Slim”, a „Bio-Glukozamin 400”, a „Bio-C-Cink”, a „Bio-Quinone Q10”, a „Bio-Marine Plus”, a „Bio-Karotin+E”, a „Bio-Szélénium 50” és a „Bio-Magnézium” elnevezésű termékekről a „Családi Kör” című lap 1/2004. és 2/2004. számában adott piaci tájékoztatásával a fogyasztók megtévesztésére alkalmas magatartást tanúsított, amikor gyógyhatás hamis látszatát keltette.

A Versenytanács azt is megállapította, az eljárás alá vont a „Pharma Nord” termékekről a „Családi Kör” című kiadványban adott piaci tájékoztatással olyan üzleti módszert alkalmazott, amely indokolatlanul korlátozta a fogyasztók választási szabadságát, a „Pharma Nord” termékek valós megítélését jelentősen megnehezítő körülményeket teremtve.

Az eljárás alá vont e magatartásával megsértette a Tpvt. 8.§-a (2) bekezdésének a) pontját és 10.§-át.

72. A jogsértés Tpvt. 77.§-a (1) bekezdésének d) pontja alapján történő megállapítása mellett a Versenytanács szükségesnek tartotta a törvénybe ütköző magatartás további folytatásának ugyanezen bekezdés f) pontja szerinti megtiltását is. Ennek alapján az eljárás alá vont nem adhat olyan tájékoztatást a fogyasztók részére, amelyben a „Pharma Nord” termékeknek gyógyhatást tulajdonít, illetőleg a „Családi Kör” című lapban megvalósított tájékoztatás esetén nem alkalmazhatja a fentiekben kifejtettek szerint jogsértőnek minősülő üzleti módszert.

73. A Versenytanács bírságot szabott ki az eljárás alá vonttal szemben.

A bírság összegének megállapításakor a Versenytanács a Tpvt. 78.§-ának (2) bekezdésében meghatározott szempontokra figyelemmel járt el, figyelemmel,
- a jelen eljárásban érintett termékek jellegére, arra, hogy azok közvetlenül emberi fogyasztásra szolgálnak,

- a jogsértő magatartással elért fogyasztók (a „Családi Kör” című kiadvány példányszámából adódóan) igen széles körére,
- arra, hogy a jogsértő magatartás elsősorban az egészségügyi problémákkal küzdő, s ebből adódóan a hasonló magatartásokra érzékeny, döntési folyamatokban sérülékenyebb fogyasztókat célozta meg,
- a „Családi Kör” általi tájékoztatás megvalósulásával kapcsolatban felmerült költségek nagyságára, továbbá
- arra, hogy a jogsértő magatartás az eljárás alá vont üzletpolitika integráns része.

A Versenytanács súlyosító körülményként értékelte, hogy az eljárás alá vont a jelen versenyfelügyeleti eljárásban értékelt magatartását azt követően tanúsította, hogy a Vj-103/2003. és a Vj-122/2003. számú ügyekben hozott versenytanácsi határozatokból már kétségtelenül ismertek voltak előtte az élelmiszerekről azoknak nem tulajdonítható hatást közlő tájékoztatások versenyjogi értékelését meghatározó szempontok.

XII. Egyéb kérdések

74. A jogi képviselővel rendelkező eljárás alá vont 2004. június 24-i keltezésű, formailag nem, azonban tartalmát tekintve vizsgálati kifogásnak minősülő beadványában kifogásolta, hogy a Gazdasági Versenyhivatal által a székhelyén 2004. május 12-én foganatosított szemle kapcsán alkalmazott módszerek meghaladták a Tpvt. 65.§-ának rendelkezései által biztosított kereteket, s olyan kutatási tartalommal bírtak, amelyek már kimerítik a Tpvt. 65/A.§-a törvényi tényállásának elemeit, amely ezáltal jogtalan hátrányt okozhatott az eljárás alá vontnak. Amint azt a versenyfelügyeleti eljárás során kifejtette, a jogellenes „helyszíni szemle” során beszerzett bizonyítékok nem használhatók fel bizonyítékként.

A Versenytanács megállapította, a vizsgálati kifogás benyújtására a törvényben előírt határidő leteltét követően került sor, s így azt a Versenytanács figyelmen kívül hagyta. Megjegyzi a Versenytanács, a szemle révén nem került olyan irat a Gazdasági Versenyhivatal birtokába, amelynek bizonyítékként való felhasználása a jelen határozat meghozatalakor szükséges lett volna.

75. A határozat elleni jogorvoslati jogot a Tpvt. 83.§-ának (1) bekezdése biztosítja.

Budapest, 2005. november 17.